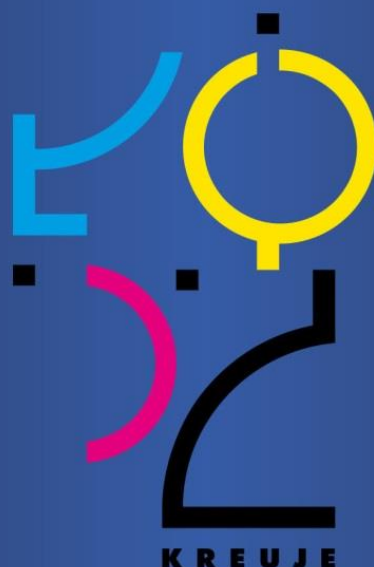

MIASTO ŁÓDŹ

Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łodzi na lata 2020 - 2022

Łódź 2019

***„Dzieciństwo jest dobre dlatego,
że każdy dzień zaczyna życie na nowo,
bez ciężaru dnia wczorajszego”***

- Anna Kamieńska

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	4
I. OGÓLNE INFORMACJE DOTYCZĄCE PIECZY ZASTĘPCZEJ	6
1. PODSTAWOWE POJĘCIA	6
2. PODSTAWY PRAWNE REGULUJĄCE ZASADY FUNKCJONOWANIA POLSKIEGO SYSTEMU PIECZY NAD DZIECKIEM.....	10
II. DIAGNOZA.....	11
1.1 Organizacja rodzinnej pieczy zastępczej	11
1.2 Charakterystyka i analiza rodzinnej pieczy zastępczej w Mieście Łodzi	13
1.3 Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzinnych form pieczy zastępczej...	18
1.4 Dzieci opuszczające rodzinne formy pieczy zastępczej.....	19
1.4.1 Dzieci, które opuściły rodzinne formy pieczy zastępczej i powróciły do rodziców...	19
1.4.2 Dzieci, które opuściły rodzinne formy pieczy zastępczej i umieszczone zostały w rodzinach adopcyjnych.....	20
1.4.3 Dzieci, które opuściły rodzinne formy pieczy zastępczej i skierowane zostały do placówek opiekuńczo-wychowawczych	21
1.4.4 Podsumowanie	22
1.5 Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin pomocowych	22
2. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA.....	23
2.1. Charakterystyka i analiza placówek opiekuńczo-wychowawczych w Mieście Łodzi.....	23
2.2. Dzieci opuszczające instytucjonalne formy pieczy zastępczej	28
2.2.1. Dzieci, które opuściły instytucjonalną pieczę zastępczą i powróciły do rodziców	28
2.2.2. Dzieci, które opuściły instytucjonalną pieczę zastępczą i skierowane zostały do rodzinnych form pieczy zastępczej.....	29
2.2.3. Dzieci, które opuściły instytucjonalną pieczę zastępczą i umieszczone zostały w rodzinach adopcyjnych.....	29
2.2.4. Podsumowanie	30
3. USAMODZIELNIANIE WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ	31
3.1. Proces usamodzielnienia	31
3.2. Formy pomocy przysługujące osobie usamodzielnianej	31
3.2.1. Pomoc finansowa	32
3.2.2. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków lokalowych	33
3.2.3. Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	34
III. ANALIZA SWOT	36
IV. OPIS PROGRAMU.....	39
1. ZAŁOŻENIA PROGRAMU	39

2. CELE PROGRAMU	39
3. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU	40
4. KOORDYNATOR PROGRAMU.....	40
5. FINANSOWANIE PROGRAMU.....	40
6. MONITORING PROGRAMU	40
V. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ NA LATA 2020 – 2022	41
VI. WSAŹNIKI REALIZACJI CELÓW.....	69

WSTĘP

Najważniejsza grupa społeczna kształtująca rozwój człowieka, zwłaszcza w okresie dzieciństwa

i młodości, to jego rodzina. Z badań naukowych wynika, że rozwinięcie pewnych umiejętności społecznych bez bliskich osób, z którymi utrzymujemy ciepłe, serdeczne relacje, jest niemal niemożliwe. Wiadomo również, że środowisko rodzinnego domu najbardziej sprzyja rozwojowi dzieci. Zdarzają się jednak przypadki, w których rodzice biologiczni niewłaściwie wypełniają swoją społeczną rolę. W takich sytuacjach ich dzieci muszą zostać umieszczone pod opieką rodzin zastępczych lub placówek opiekuńczo-wychowawczych. Przyczyną dysfunkcyjności rodziny mogą być m.in. uzależnienia, przemoc, choroby somatyczne i psychiczne, wczesne macierzyństwo, emigracja zarobkowa, bezradność w sprawach życiowych i finansowych. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej jest krokiem ostatecznym i powinno nastąpić dopiero po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej.

Działania na rzecz poprawy funkcjonowania systemu pieczy zastępczej są istotnym elementem polityki społecznej, szczególnie w Łodzi, gdzie około 2 tys. małoletnich mieszkańców miasta wychowuje się w zastępczych formach opieki.

Dążenie do poprawienia jakości oferowanej przez Miasto Łódź opieki zastępczej skupia się na kilku podstawowych elementach: na jeszcze większym niż dotychczas wspieraniu rodzin biologicznych zagrożonych utratą dzieci lub starających się o ich odzyskanie, na promowaniu rodzicielstwa zastępczego w celu zwiększenia świadomości społecznej na temat potrzeb i liczby dzieci wychowujących się bez rodziców biologicznych, a także na pozyskiwaniu większej niż dotychczas liczby nowych rodzin zastępczych, co w efekcie przyczynia się do kolejnej zmiany - do zmniejszania liczby dzieci mieszkających

w instytucjonalnych domach dziecka i sprawienia, by placówki te spełniały standardy wyznaczone przez ustawodawcę (w każdej z nich nie więcej niż 14 dzieci i to wyłącznie tych powyżej 10 roku życia; młodsze mają mieszkać w rodzinach zastępczych).

Świadomość wagi tych kilku działań stała się podstawą do stworzenia w drugiej połowie 2017 r. przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi kampanii społecznej „Rodzina Jest dla Dzieci”. Promocja rodzicielstwa zastępczego w ramach tej kampanii oraz dodatkowe działania na rzecz już istniejących rodzin zastępczych skutkuje wzrostem zainteresowania rodzicielstwem zastępczym wśród Łódzian oraz zwiększeniem liczby kandydatów na tą szczególną formę opieki nad dziećmi.

Obowiązująca od dnia 1 stycznia 2012 r. ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 ze zm.), zwana dalej ustawą, nałożyła na powiat obowiązek opracowania i realizacji 3-letniego powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej. Niniejszy Program jest trzecim dokumentem z tego zakresu. Pierwszy 3-letni powiatowy program rozwoju pieczy zastępczej obejmował lata 2012 – 2014. Realizowane w jego ramach zadania miały na celu wsparcie rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka, pomoc wychowankom w procesie usamodzielnienia, a także doskonalenie instytucjonalnej pieczy zastępczej. Przyjęte w nim działania znalazły kontynuację w kolejnym Programie, a część z nich także w „Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łodzi na lata 2020–2022”. W dokumencie tym główny nacisk kładziony jest na

promocję rodzicielstwa zastępczego oraz zapewnienie rodzinnym formom pieczy zastępczej jak największego wsparcia i pomocy. Ponadto zakłada on także szereg działań mających na celu wdrożenie rozwiązań usprawniających funkcjonowanie całego systemu pieczy zastępczej. Do opracowania projektu Programu został powołany przez Prezydenta Miasta Łodzi zespół ekspertów zaangażowanych w działania na rzecz wielokierunkowego wspierania rodziny i dziecka, reprezentujących jednostki i komórki organizacyjne Urzędu Miasta Łodzi oraz podmioty niepubliczne. W jego skład weszli przedstawiciele: Wydziału Edukacji, Wydziału Kultury, Wydziału Sportu, Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych, Zarządu Lokali Miejskich, Biura Gospodarki Mieszkaniowej, Powiatowego Urzędu Pracy, Ochotniczego Hufca Pracy, Straży Miejskiej, Policji, placówek opiekuńczo-wychowawczych, organizacji pozarządowych a także Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi. Następnie „Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łodzi na lata 2020–2022” poddano konsultacjom społecznym, podczas których mieszkańcy Miasta Łodzi mieli możliwość zgłaszania swoich opinii i propozycji do projektu.

„Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łodzi na lata 2020–2022” zawiera diagnozę sytuacji pieczy zastępczej na terenie Miasta Łodzi, dokonaną w oparciu o dane z lat 2015-2018. Ponadto określa kierunki działań w powyższym zakresie w 3-letniej perspektywie czasowej oraz priorytety i zakres działalności na rzecz rozwoju pieczy zastępczej w Łodzi.

I. OGÓLNE INFORMACJE DOTYCZĄCE PIECZY ZASTĘPCZEJ

1. PODSTAWOWE POJĘCIA

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zadania z zakresu pieczy zastępczej to zadania własne powiatu. W szczególności należą do nich:

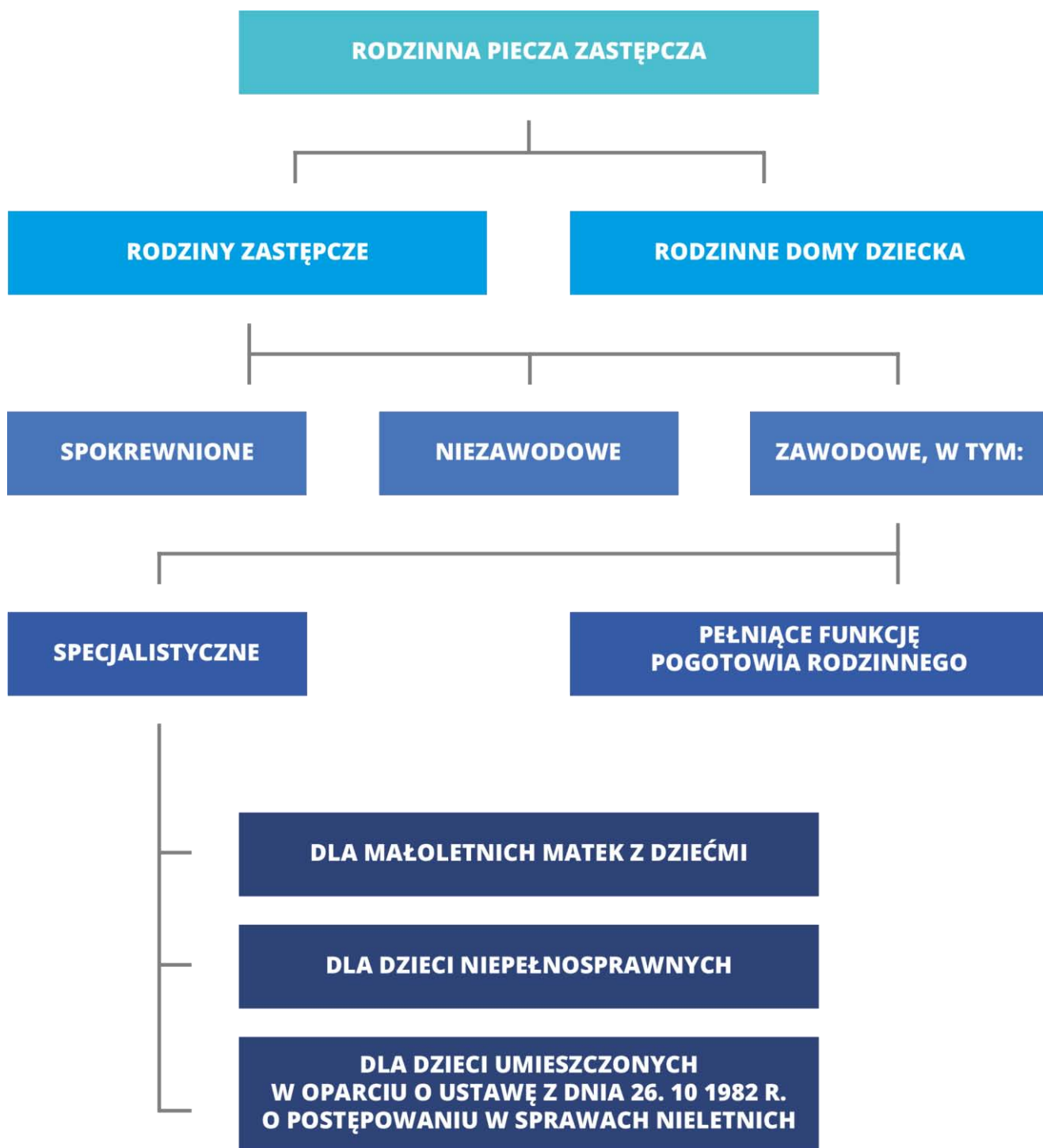
- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz placówkach opiekuńczo-wychowawczych,
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielniającym się opuszczającym rodziną i instytucjonalną pieczę zastępczą poprzez wspomaganie procesu usamodzielnienia,
- tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych,
- prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych,
- organizowanie szkoleń dla rodzinnych form pieczy zastępczej oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz dla kandydatów na rodziny zastępcze, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego,
- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej np. w postaci specjalistycznego poradnictwa,
- finansowanie różnego rodzaju świadczeń z zakresu pieczy zastępczej m.in. na pokrycie kosztów utrzymania dziecka umieszczonego w rodzinnych formach pieczy zastępczej, na pokrycie kosztów związanych z remontem, na utrzymanie lokalu, a także finansowanie wynagrodzeń prowadzącym rodziny zastępcze zawodowe oraz rodzinne domy dziecka.

Formy pieczy zastępczej:

- rodzinna
- instytucjonalna.

Formy rodzinnej pieczy zastępczej:

- **rodziny zastępcze:**
 - spokrewnione
 - niezawodowe
 - zawodowe, w tym zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowe specjalistyczne.
- **rodzinne domy dziecka**

Rysunek 1:
Model rodzinnej pieczy zastępczej w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

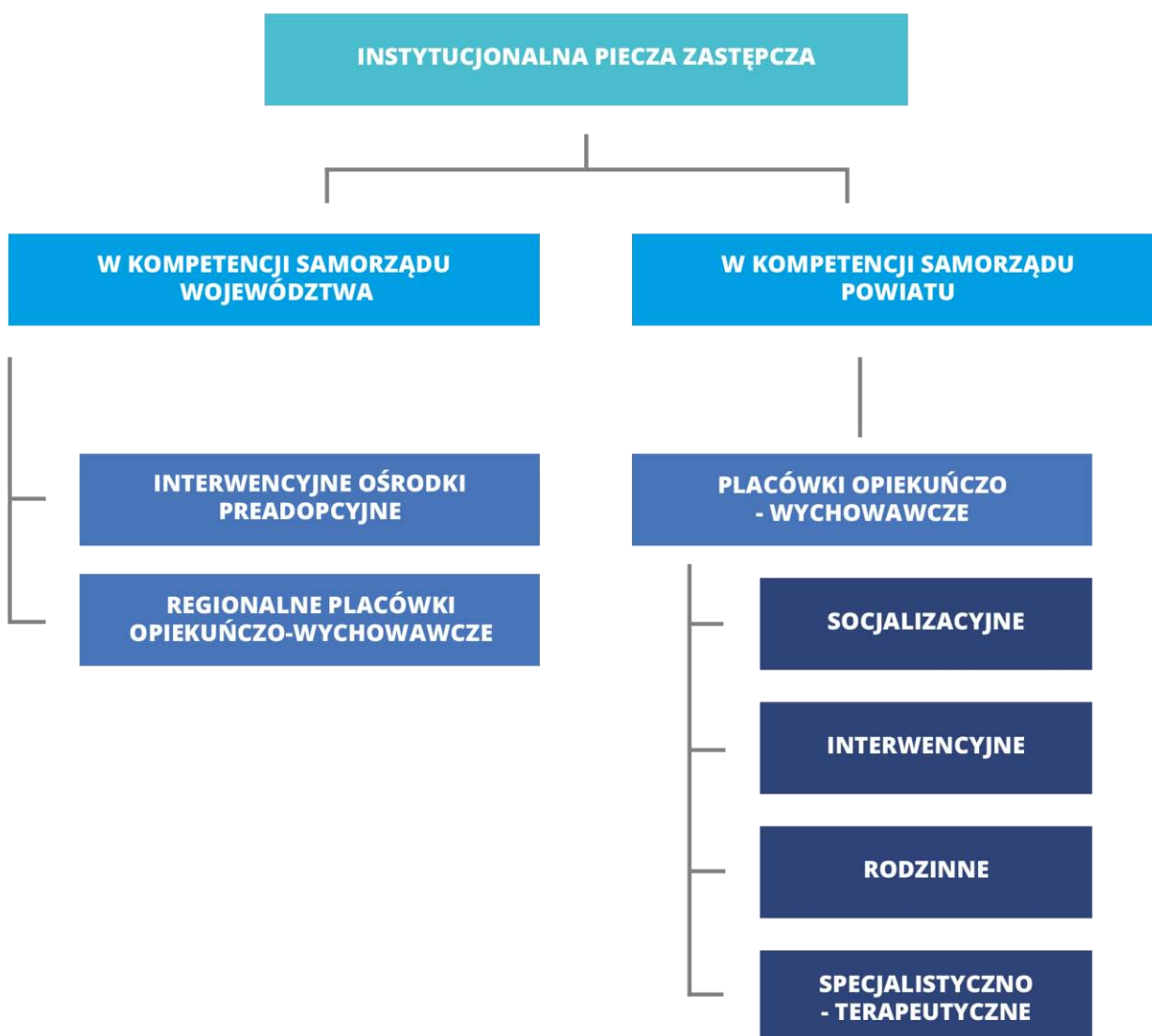
Rodzinna piecza zastępcza

Prawna forma opieki nad małoletnim dzieckiem, którego biologiczni rodzice są nieznani, nie żyją, są pozbawieni władzy rodzicielskiej lub mają władzę rodzicielską ograniczoną bądź zawieszoną. Zadaniem rodzin zastępczych jest zapewnienie wychowankom odpowiednich warunków bytowych, możliwości rozwoju fizycznego, psychicznego i społecznego, zaspokajania potrzeb indywidualnych, możliwości właściwej edukacji, rozwoju zainteresowań, wypoczynku czy organizacji czasu wolnego. Utworzenie rodziny zastępczej nie powoduje powstania więzi rodzinno-prawnej pomiędzy rodzicami zastępczymi a dzieckiem. Nie rodzi skutków właściwych dla stosunku rodzicielskiego (np. nie powstają obowiązki alimentacyjne, nie dochodzi do dziedziczenia). Rodzice zastępczy nie przejmują pełnej władzy nad dzieckiem, sprawują wyłącznie bieżącą pieczę. Wśród rodzin zastępczych wyróżnia się:

- **rodziny zastępcze spokrewnione** – tworzą je małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, będące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka;
- **rodziny zastępcze niezawodowe** – tworzą je małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. W powyższej formie może łącznie przebywać w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej;
- **rodziny zastępcze zawodowe** – tworzą je małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. W powyższej formie może łącznie przebywać w tym samym czasie nie więcej niż 3 dzieci lub osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej. Za pełnienie powyższej funkcji przysługuje im wynagrodzenie. W ramach rodzin zawodowych ustawodawca wyróżnia dodatkowo:
 - **rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego** – umieszcza się w nich dziecko do czasu unormowania jego sytuacji, nie dłużej jednak niż na okres 4 miesięcy. W szczególnie uzasadnionych przypadkach okres ten może być przedłużony, za zgodą organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do 8 miesięcy lub do zakończenia postępowania sądowego o powrót dziecka do rodziny biologicznej, przysposobienie bądź umieszczenie go w rodzinnej pieczy zastępczej.
 - **rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne** – umieszcza się w nich w szczególności:
 - 1) dzieci legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności,
 - 2) dzieci na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tj. Dz. U. z 2018, poz. 969, z późn. zm.),
 - 3) małoletnie matki z dziećmi.
- **rodzinne domy dziecka** – tworzą je małżonkowie lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, niebędące wstępnymi lub rodzeństwem dziecka. W rodzinnym domu dziecka może przebywać w tym samym czasie nie więcej niż 8 dzieci oraz osób, które osiągnęły pełnoletność, przebywając w pieczy zastępczej. Powstają poprzez podpisanie umowy ze starostą. Za pełnienie powyższej funkcji prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje wynagrodzenie.

Formy instytucjonalnej pieczy zastępczej:

- placówki opiekuńczo-wychowawcze typu:
 - socjalizacyjnego,
 - interwencyjnego,
 - specjalistyczno-terapeutycznego,
 - rodzinnego,
- regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne,
- interwencyjne ośrodki preadopcyjne.

Rysunek 2:

Model instytucjonalnej pieczy zastępczej w świetle ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza

W przypadku ingerencji sądu we władzę rodzicielską, dziecko winno być umieszczone w pierwszej kolejności w rodzinnych formach pieczy zastępczej. Takie rozwiązanie nie

zawsze jest możliwe, dlatego ważną funkcję w sprawowaniu opieki nad małoletnimi spełnia instytucjonalna piecza zastępcza. Nadrzędnym celem placówek opiekuńczo-wychowawczych jest zapewnienie dziecku całodobowej, ciągłej lub okresowej opieki i wychowania, zaspokojenie jego niezbędnych potrzeb bytowych, rozwojowych, emocjonalnych, społecznych, religijnych, a także zdrowotnych i edukacyjnych. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu socjalizacyjnego, interwencyjnego oraz specjalistyczno-terapeutycznego od dnia 1 stycznia 2021 r. można umieścić nie więcej niż 14 dzieci. Natomiast w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego może przebywać nie więcej niż 8 wychowanków. W przypadku placówek, które powstały przed wejściem w życie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, liczba dzieci do dnia 31 grudnia 2020 r. nie może być wyższa niż 30.

Regionalna placówka opiekuńczo-terapeutyczna

Zgodnie z art. 109 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, umieszcza się w niej dzieci wymagające szczególnej opieki, które ze względu na stan zdrowia wymagają stosowania specjalistycznej opieki i rehabilitacji nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej lub w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej można umieścić w tym samym czasie łącznie nie więcej niż 30 małoletnich.

Interwencyjny ośrodek preadopcyjny

Według art. 111 ust. 1 wyżej wymienionej ustawy, umieszcza się w nim dzieci, które wymagają specjalistycznej opieki i w okresie oczekiwania na przysposobienie nie mogą zostać umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej. Pobyt dziecka w interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym

nie może trwać dłużej niż do ukończenia przez małoletniego pierwszego roku życia. W interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym można umieścić nie więcej niż 20 dzieci.

2. PODSTAWY PRAWNE REGULUJĄCE ZASADY FUNKCJONOWANIA POLSKIEGO SYSTEMU PIECZY NAD DZIECKIEM

Działania z zakresu rozwoju pieczy zastępczej, w tym zadania wynikające z niniejszego Programu, podejmowane są i realizowane w oparciu m.in. o następujące akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 2009 r., Nr 114, poz. 946),
- Konwencja o Prawach Dziecka z dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991 r., Nr 120, poz. 526),
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U. z 2017 r., poz. 682 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 1111 z późn. zm.),

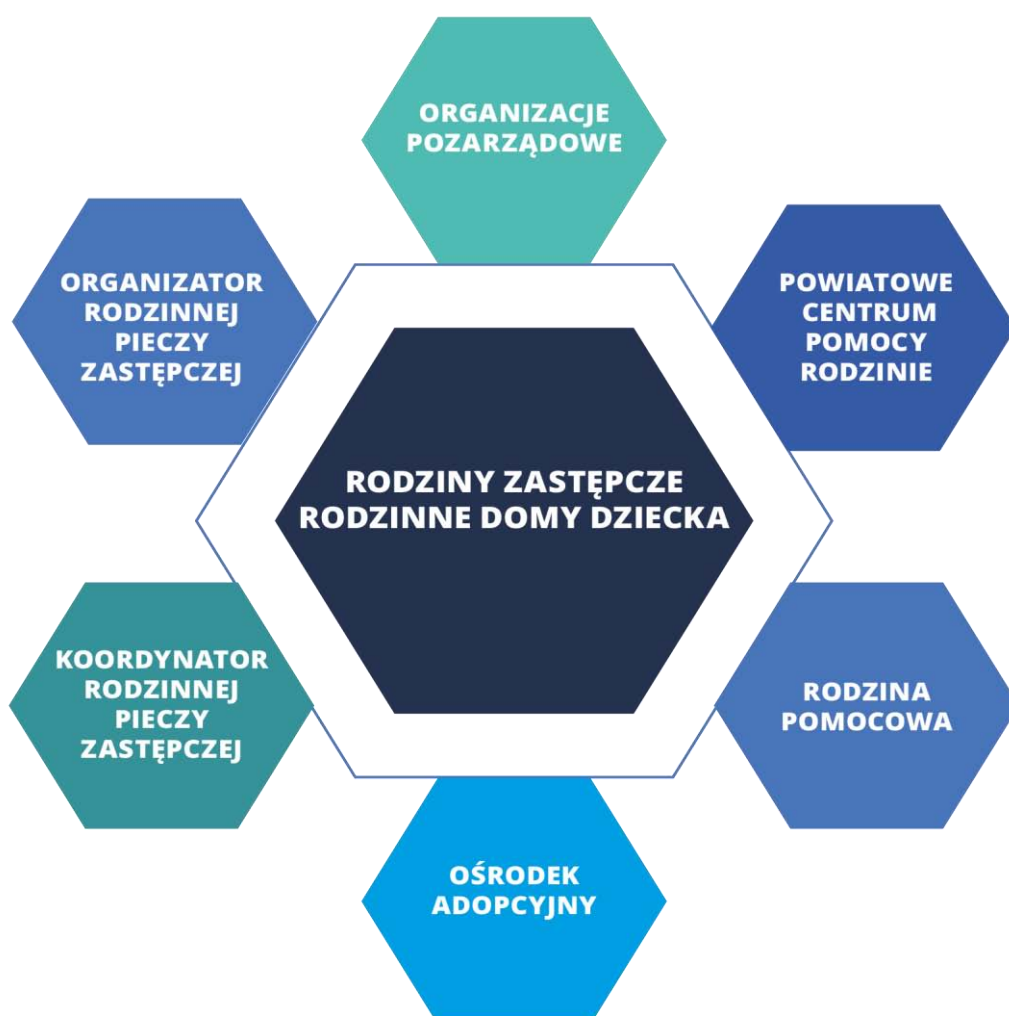
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń dla kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 274, poz. 1620),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie wzoru zaświadczenia kwalifikacyjnego (Dz. U. Nr 272, poz. 1609),
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. Nr 292, poz. 1720).

II. DIAGNOZA

1. RODZINNA PIECZA ZASTĘPCZA

1.1 Organizacja rodzinnej pieczy zastępczej

Ustawa wprowadziła w powiecie szeroką infrastrukturę wspierającą, której celem jest ułatwienie rodzinnym formom pieczy zastępczej realizacji powierzonych im zadań.

Rysunek 3:
Wsparcie rodzinnych form pieczy zastępczej

Według art. 182 ust. 1 ustawy, zadania powiatu w zakresie pieczy zastępczej wykonuje starosta za pośrednictwem powiatowego centrum pomocy rodzinie oraz organizatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Na terenie Miasta Łodzi na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej został wyznaczony, zgodnie z Zarządzeniem Nr 1574/VI/11 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 8 grudnia 2011 r., Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi. Z dniem 1 stycznia 2012 r. powołano Wydział Wspierania Rodzinnej Pieczy Zastępczej z siedzibą w Łodzi, przy ul. Piotrkowskiej 149, w ramach którego funkcjonował Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej – realizujący zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Od 1 stycznia 2018 roku zespół ten funkcjonuje w strukturze organizacyjnej Wydziału Wspierania Pieczy Zastępczej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

We wspieraniu rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, istotną rolę pełnią koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, którzy zatrudniani są przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Według art. 77 ust. 3 ustawy, do zadań koordynatorów należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- przygotowanie, we współpracy z asystentem rodziny i odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka, planu pomocy dziecku;
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- zapewnienie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

W Łodzi Zespół ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej realizuje zadania, m. in. przy pomocy (dane według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r.): 33 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej (łącznie 33 pełne etaty), 15 pracowników socjalnych (łącznie 15 pełnych etatów).

Są oni wspierani przez 3 pedagogów (łącznie 2 pełne etaty) oraz 9 psychologów (łącznie 7,5 etatu), a także przez Zespół Promocji, który oprócz promowania rodzicielstwa zastępczego zajmuje się także wspieraniem dzieci i rodzin (m.in. poprzez pozyskiwanie wolontariuszy, organizację zajęć pozaszkolnych i korepetycji, współpracę z organizacjami pozarządowymi, pozyskiwanie prezentów z okazji świąt, organizację wycieczek i Świąta Rodzicielstwa Zastępczego oraz realizację zwycięskiego projektu o wartości 0,5 mln zł z Budżetu Obywatelskiego 2018/2019 „Dajmy radość dzieciom z domów dziecka i rodzin zastępczych”). Zespół Promocji składa się z 6 pracowników (łącznie 4 pełne etaty według stanu na dzień 31 maja 2019 r.) wspieranych przez dodatkowe osoby w ramach współpracy z organizacjami pozarządowymi, Urzędem Pracy i uczelniami.

W przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, w związku z wypoczynkiem, udziałem w szkoleniach, pobytem w szpitalu lub zdarzeniem losowym, piecza zastępcza może zostać powierzona rodzinie pomocowej. Czas pobytu dziecka w rodzinie pomocowej nie może przekroczyć dwóch miesięcy. Powyższą funkcję mogą sprawować rodziny zastępcze nie-zawodowe, zawodowe, prowadzący rodzinne domy dziecka, a także małżeństwa lub osoby niepozostające w związku małżeńskim, przeszkolone do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

1.2 Charakterystyka i analiza rodzinnej pieczy zastępczej w Mieście Łodzi

W przypadku gdy dziecko pozbawione jest częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, powiat zobowiązany jest umożliwić mu wychowanie w pieczy zastępczej. Z uwagi na dobro małoletniego najkorzystniejszym rozwiązaniem jest zapewnienie pieczy zastępczej w formach rodzinnych. Dziecko trafia do rodziny zastępczej bądź rodzinnego domu dziecka na podstawie orzeczenia sądu i pozostaje pod opieką do czasu uregulowania sytuacji jego rodziców biologicznych, adopcji bądź uzyskania pełnoletności. Okres ten może zostać wydłużony do czasu zakończenia przez wychowanka edukacji, jednak nie dłużej niż do 25 roku życia, za zgodą odpowiednio rodziny zastępczej bądź prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Kandydaci na różne formy rodzinnej pieczy zastępczej, podejmując decyzję o sprawowaniu pieczy zastępczej, winni posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem oraz akceptować możliwość powrotu podopiecznego do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej.

W Łodzi głównymi przyczynami umieszczania małoletnich w rodzinnej pieczy zastępczej jest uzależnienie rodziców od alkoholu (aktualnie 43%, spadek z 47% w roku 2015) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (aktualnie 22%, wzrost z 18% w 2015 roku).

Tabela nr 1

Liczba dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015-2018 (według stanu na ostatni dzień roku 2018) z podziałem na przyczynę umieszczenia				
przyczyna umieszczenia	2015	2016	2017	2018
uzależnienie rodziców	729	695	674	678
- w tym uzależnienie rodziców od alkoholu	633	615	585	587
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	237	274	266	297
pólsieroctwo	80	75	80	85
sieroctwo	57	59	52	54
przemoc w rodzinie	28	34	39	46
niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców	28	29	31	31
długotrwała choroba co najmniej jednego z rodziców	45	50	52	43
pobyt za granicą z powodu pracy zarobkowej co najmniej jednego z rodziców	22	19	23	24

nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	1	0	0	0
ubóstwo	0	0	0	0
bezrobocie	0	0	0	0
inne	111	100	122	124
razem	1338	1335	1339	1382

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

Prowadzący rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka mają za zadanie zapewnić swoim wychowankom całodobową opiekę i wychowanie w atmosferze poszanowania ich godności i poczucia wartości. Zaspokajają ich potrzeby emocjonalne, bytowe, rozwojowe, społeczne oraz religijne. Gwarantują dostęp do przysługujących świadczeń zdrowotnych, zapewniają edukację, wyrównanie braków rozwojowych i szkolnych, rozwijanie uzdolnień i zainteresowań. Umożliwiają dzieciom kontakt z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej.

Tabela nr 2

Rodzinne formy pieczy zastępczej funkcjonujące na terenie miasta Łodzi w latach 2015-2018 (narastająco)								
forma rodzinnej pieczy zastępczej	2015		2016		2017		2018	
	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci
rodz. zastępcze spokrewnione	739	932	749	940	753	953	729	930
rodz. zastępcze niezawodowe	266	325	266	319	271	321	265	322
rodz. zastępcze zawodowe	20	50	21	54	23	55	26	72
rodz. zastępcze zawodowe specjalistyczne	14	21	15	22	17	25	18	27
rodz. zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	22	79	21	83	20	84	18	83
rodzinne domy dziecka	11	72	13	77	14	89	21	136
razem:	1072	1479	1085	1495	1098	1527	1077	1570

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

Analizując dane dotyczące roku 2018, należy stwierdzić, iż rodziny zastępcze spokrewnione stanowią największą grupę spośród rodzinnych form pieczy zastępczej, tj. 67,7%. Drugą pozycję zajmują rodziny zastępcze niezawodowe (24,6%). Natomiast zawodowych, rodzinnych form pieczy zastępczej jest 5,8%, z czego: 2,4% to rodziny zastępcze zawodowe, rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne – 1,7%, a rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego to 1,7% ogółu. Do grupy zawodowych form pieczy zastępczej zalicza się również rodzinne domy dziecka, które stanowią 1,9%.

Na przestrzeni lat 2015-2018, a szczególnie w roku 2018 istotnie wzrosła liczba zawodowych form opieki zastępczej oraz dzieci w nich umieszczonych. W 2015 r. w Łodzi funkcjonowało

67 zawodowych form z 222 umieszczonymi dziećmi. W roku 2018 było ich już 83 (wzrost o 24%), a pod opieką miały one 318 dzieci (wzrost o 43%).

Na przestrzeni lat 2015-2018 łączna liczba dzieci przebywających w rodzinnych formach pieczy zastępczej wrosła o 91, czyli o 6,2%. W 2018 r. 1570 dzieci łącznie przebywało w rodzinnych formach opieki zastępczej, natomiast stan dzieci na dzień 31 grudnia 2018 r. wynosił 1382.

Według informacji uzyskanych z Głównego Urzędu Statystycznego, które obejmują dane na dzień 31 grudnia 2018 r., można dokonać następującej charakterystyki łódzkich rodzinnych form pieczy zastępczej:

Rodziny zastępcze spokrewnione

– powyższą formę rodzinnej pieczy zastępczej prowadzą przede wszystkim osoby niepozostające w związku małżeńskim (70%) w przedziale wiekowym 61 – 70 lat (46%). W 76% przypadków rodziny te wychowują jedno dziecko. W rodzinach zastępczych spokrewnionych 4% ogółu dzieci to sieroty, a 9% zaliczanych jest do grona osób niepełnosprawnych.

Rodziny zastępcze niezawodowe

– w 54% tworzone są przez osoby pozostające w związku małżeńskim w przedziale wiekowym 41–50 lat (35%). W 82% rodzin niezawodowych wychowuje się jedno dziecko. Wśród małoletnich 10% to sieroty, również 10% ma orzeczoną niepełnosprawność.

Rodziny zastępcze zawodowe

– tworzone są w 79% przypadków przez małżeństwa. Największą grupę stanowią wśród nich osoby w przedziale wiekowym 31–40 lat (36%). Rodziny zawodowe w 50% przypadków mają pod swoją opieką dwójkę dzieci. W powyższej formie pieczy zastępczej 8% małoletnich to sieroty, których oboje rodzice nie żyją. W 5% przypadków orzeczona została niepełnosprawność wobec umieszczonego w rodzinie dziecka.

Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne

– tworzone są w 50 % przypadków przez małżeństwa. Przeważają wśród nich osoby w wieku 61–70 lat (36%), sprawujące pieczę nad jednym dzieckiem (79%). W rodzinach specjalistycznych nie ma małoletnich sierot. W przypadku 83% dzieci orzeczona została niepełnosprawność.

Rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego

– w 94% przypadków rodziny te tworzone są przez małżeństwa w wieku 60–70 lat (50%). Pogotowia rodzinne sprawują pieczę zastępczą w większości przypadków nad dwójką wychowanków (56%). W pogotowiach rodzinnych 2% dzieci to sieroty. W przypadku 14% dzieci orzeczona została niepełnosprawność.

Rodzinne domy dziecka

– tworzone są głównie przez małżeństwa (86%) w wieku 41–50 lat (43%). W 81% rodzinnych domów dziecka wychowuje się od 4 do 8 dzieci. W powyższej formie pieczy zastępczej 6% dzieci to sieroty, a 22% ma orzeczoną niepełnosprawność.

Łącznie w przypadku 11% wszystkich wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej została orzeczona niepełnosprawność, a 6% z nich to sieroty.

Każda z rodzinnych form pieczy zastępczej może mieć pod swą opieką dziecko w wieku od 0 do 24 lat. Jednak statystyczny rozkład dzieci umieszczonych w różnych typach rodzin zastępczych i rodzinnych domach dziecka pod względem wieku nie jest jednorodny.

Tabela nr 3

Wiek dzieci w różnych formach rodzinnej pieczy zastępczej (stan na 31 grudnia 2018 r.)						
Wyszczególnienie; dzieci w pieczy zastępczej w wieku:	W rodzinach spokrewnionych	W rodzinach zastępczych niezawodowych	W rodzinach zastępczych zawodowych	W rodzinach zastępczych pełniących funkcje pogotowia rodzinnego	W rodzinach zastępczych pełniących funkcje specjalistyczną	W rodzinnych domach dziecka
poniżej 1 roku	2	0	3	4	0	2
Od 1 roku do 3 lat	19	11	12	16	2	6
Od 4 do 6 lat	61	20	8	13	2	15
Od 7 do 13 lat	302	107	23	11	5	53
Od 14 do 17 lat	277	97	12	0	8	37
Od 18 do 24 lat	181	53	5	0	1	14

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

Rodziny zastępcze spokrewnione i niezawodowe mają pod swą opieką w ogromnej większości dzieci starsze. Aż 90% dzieci umieszczonych w rodzinach spokrewnionych jest powyżej 6 roku życia, a 54% powyżej 13 roku życia. Sytuacja jest bardzo podobna wśród rodzin zastępczych niezawodowych. W tym przypadku 89% dzieci jest powyżej 6 roku życia, a 52% - powyżej 13 roku życia. Rodziny zastępcze zawodowe najczęściej, bo w 37%, opiekują się dziećmi w wieku 7-13 lat. Ta forma rodzicielstwa zastępczego jest najbardziej urozmaicona pod względem wieku dzieci w nich umieszczanych. Rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego w znacznie większym stopniu niż pozostałe rodziny zastępcze opiekują się dziećmi małymi. W 6% przypadków - dziećmi poniżej 1 roku życia, w 36% - dziećmi w wieku 1-3 lata, w 30% - dziećmi w wieku 4-6 lat i w 25 % - w wieku 7-13 lat. Rodziny zastępcze pełniące funkcję rodzin specjalistycznych pod względem wieku dzieci w nich umieszczonych wykazują podobieństwo do rodzin spokrewnionych i zawodowych, co oznacza, że opiekują się głównie dziećmi starszymi. Aż 78% dzieci będących pod opieką rodzin specjalistycznych jest powyżej 6 roku życia, a 50% powyżej 13 roku życia. Natomiast spośród dzieci umieszczonych w rodzinnych domach dziecka najwięcej jest tych w wieku 7-13 lat (42%). W rodzinnych domach dziecka, tak jak w przypadku rodzin zawodowych, przebywają dzieci z każdej grupy wiekowej.

Wiek łódzkich rodzin zastępczych jest również urozmaicony. Wśród tej grupy są osoby nawet poniżej 21 roku życia (np. starsze rodzeństwo opiekujące się młodszym w formie rodziny zastępczej spokrewnionej), a także osoby wyraźnie powyżej 70 roku życia (najczęściej również spokrewnione - wstępni wobec dziecka). Analiza wieku rodzin zastępczych w podziale na typy rodzin podaje statystyczne wartości takie jak średni wiek (średnia arytmetyczna) oraz mediana wieku.

Najmłodszą grupą rodzin zastępczych są rodziny zastępcze zawodowe. Najstarszą zaś - rodziny zastępcze spokrewnione oraz zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego.

Tabela nr 4

Wiek łódzkich rodzin zastępczych (stan na 31 grudnia 2018 r.)		
Typy rodzin zastępczych	średnia wieku	mediana wieku
rodziny zastępcze spokrewnione	61	63
rodziny zastępcze niezawodowe	51	50
rodziny zastępcze zawodowe	49	45,5
rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	55	58,5
rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	60	62
rodzinne domy dziecka	56	56

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

Mając na względzie zapewnienie dzieciom opieki w formach rodzinnych, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi podejmuje również starania mające na celu pozyskanie miejsc w rodzinach zastępczych poza Łodzią. Na przestrzeni lat 2015-2018 starania te przynoszą skutek w postaci wzrastającej liczby powiatów, z którymi Miasto Łódź współpracuje w tym zakresie oraz liczby dzieci umieszczonych poza granicami miasta. W samym roku 2018 zawarto 51 nowych porozumień z władzami innych powiatów w tym zakresie. Dotyczyły one 54 łódzkich dzieci umieszczonych w rodzinnych formach pieczy zastępczej poza granicami Łodzi. Łącznie miasto Łódź współpracuje w tym zakresie z 82 powiatami, umieszczając na ich terenie w rodzinnych formach opieki zastępczej 239 dzieci.

Tabela nr 5

Dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej poza Łodzią w latach 2015-2018 (narastająco)							
2015		2016		2017		2018	
liczba powiatów, z którymi współpracuje Miasto Łódź	liczba dzieci	liczba powiatów, z którymi współpracuje Miasto Łódź	liczba dzieci	liczba powiatów, z którymi współpracuje Miasto Łódź	liczba dzieci	liczba powiatów, z którymi współpracuje Miasto Łódź	liczba dzieci
76	218	74	218	79	226	82	239

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi

1.3 Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzinnych form pieczy zastępczej

Praca z rodziną naturalną mająca na celu powrót dziecka do domu rodzinnego lub nieusuwanie go z tej rodziny jest pierwszym i podstawowym działaniem, na którym koncentruje się łódzka pomoc społeczna. Natomiast umieszczanie dzieci, które pozbawione są opieki i wychowania ze strony rodziców biologicznych, w rodzinnych, a nie instytucjonalnych formach pieczy zastępczej, jest ideą, jaka wyznacza kierunek działań w Mieście Łodzi w sytuacjach, gdy opieka i wychowanie ze strony rodziców biologicznych nie jest możliwe. Corocznie w Łodzi realizowane były działania promujące rodzicielstwo zastępcze. W drugiej połowie 2017 r. przybrały one na sile. Z początkiem 2018 r. w strukturach Wydziału Wspierania Pieczy Zastępczej powołany został Zespół Promocji, którego głównym zadaniem jest promocja rodzicielstwa zastępczego w ramach prowadzenia miejskiej kampanii społecznej „Rodzina Jest dla Dzieci”. Inicjatywy podjęte w ramach w/w kampanii sprawiły, że rok 2018 był rekordowy pod względem liczby przeszkolonych kandydatów na rodziny zastępcze oraz liczby nowo powołanych rodzin zastępczych zawodowych.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi organizuje szkolenia dla kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, a także dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. W latach 2015-2017 przeszkolonych zostało łącznie 112 kandydatów na rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, a także dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. Natomiast w samym roku 2018 przeszkolonych zostało łącznie 125 osób na pełnienie wyżej wymienionych funkcji. Z tego 121 osób ukończyło szkolenie podstawowe, a 47 - szkolenie uzupełniające.

Rok 2018 był również wyjątkowy pod względem liczby powstałych nowych zawodowych form rodzicielstwa zastępczego oraz rodzin niezawodowych. W okresie tym odnotowana także większą liczbę przekształceń typów już funkcjonujących rodzin zastępczych. Najczęściej wynikały one z gotowości rodziny zastępczej do podjęcia opieki nad większą liczbą dzieci niż dotychczas. Natomiast w roku 2018 r. powstało mniej w stosunku do lat biegłych rodzin zastępczych spokrewnionych.

Tabela nr 6

Nowe rodzinne formy pieczy zastępczej powstałe w latach 2015 – 2018 (narastająco)								
forma rodzinnej pieczy zastępczej	2015		2016		2017		2018	
	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci
rodziny zastępcze spokrewnione	69	89	70	90	76	97	51	74
rodziny zastępcze niezawodowe	31	42	25	30	27	31	36	46
rodziny zastępcze zawodowe	2	4	3	7	1	0	2	6
rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	0	0	1	1	1	1	1	1
rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	0	0	0	0	1	2	2	3
rodzinne domy dziecka	0	0	0	0	0	0	3	12
razem:	102	135	99	128	106	131	95	142

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

Tabela nr 7

Nowe rodzinne formy pieczy zastępczej powstałe w wyniku przekształceń w latach 2015–2018 (narastająco)								
forma rodzinnej pieczy zastępczej	2015		2016		2017		2018	
	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci	liczba rodzin	liczba dzieci
rodziny zastępcze spokrewnione	0	0	0	0	0	0	7	0
rodziny zastępcze niezawodowe	0	0	0	0	0	0	0	0
rodziny zastępcze zawodowe	0	0	0	0	3	5	0	0
rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	1	1	0	0	2	3	0	0
rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	0	0	0	0	0	0	4	12
rodzinne domy dziecka	1	4	2	9	2	9	0	0
razem:	2	5	2	9	7	17	11	27

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

1.4 Dzieci opuszczające rodzinne formy pieczy zastępczej

Rodzinna piecza zastępcza winna być, co do zasady, formą przejściową. W związku z tym należy podejmować wszelkie działania wspierające rodzinę biologiczną dziecka, żeby zlikwidować przeszkody, które spowodowały ingerencję sądu rodzinnego we władzę rodzicielską.

1.4.1 Dzieci, które opuściły rodzinne formy pieczy zastępczej i powróciły do rodziców

Każde dziecko ma prawo do wychowywania się w rodzinie biologicznej. Reintegracja rodziny oznacza planowy proces odbudowy więzi rodzinnych, które zostały zerwane lub zachwiane, i trwa do chwili powrotu dziecka do domu. W sytuacji umieszczenia małoletniego poza rodziną naturalną, reintegracja powinna być podjęta jak najszybciej. W ramach tego procesu rodzicom udziela się m.in. porad, mediacji, pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a także kieruje na terapię, warsztaty korekcyjno-edukacyjne oraz do grup wsparcia. Działania podejmowane na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej winny mieć charakter zespołowy i uczestniczyć w nich powinni m.in. pracownicy socjalni, asystenci rodziny, kuratorzy, pedagodzy szkolni, wychowawcy. Z początkiem 2018 r. w ramach nowo powstałego Wydziału Wspierania Pieczy Zastępczej powstał Zespół Asystentury Rodziny, którego pracownicy wraz z asystentami rodziny zatrudnionymi w trzech wydziałach pracy środowiskowej w MOPS Łódź pracują na rzecz wsparcia i reintegracji rodzin naturalnych.

Tabela nr 8

Liczba dzieci, które opuściły rodzinne formy pieczy zastępczej i powróciły do rodziców biologicznych w latach 2015–2018				
forma rodzinnej pieczy zastępczej	2015	2016	2017	2018
	liczba dzieci	liczba dzieci	liczba dzieci	liczba dzieci
rodziny zastępcze spokrewnione	16	18	8	17
rodziny zastępcze niezawodowe	2	1	3	0
rodziny zastępcze zawodowe	0	1	0	0
rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	0	0	0	0
rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	9	7	12	6
rodzinne domy dziecka	2	0	2	4
razem:	29	27	25	27

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

W latach 2015–2018 do rodzin biologicznych powróciło 108 dzieci. Zestawiając liczbę dzieci powracających do rodzin biologicznych dla każdego roku z okresu 2015-2018 z liczbą dzieci, które w przeciągu jednego roku przebywają we wszystkich formach rodzinnej opieki zastępczej w analizowanym okresie wynika, że do rodziny biologicznej powracało niespełna 2% dzieci.

Niski procent dzieci powracających do rodzinnego domu wskazuje, jak istotne jest dalsze wzmocnienie pracy z rodzicami wychowanków pieczy zastępczej w celu reintegracji rodziny. Do większości powrotów dzieci do rodziców naturalnych dochodzi w rodzinach zastępczych spokrewnionych (54% przypadków) i rodzinach zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego (31% przypadków).

1.4.2 Dzieci, które opuściły rodzinne formy pieczy zastępczej i umieszczone zostały w rodzinach adopcyjnych

Dzieci przebywające w rodzinnej pieczy zastępczej, których rodzice biologiczni pozbawieni zostali w stosunku do nich władzy rodzicielskiej, zgłaszane są do ośrodków adopcyjnych w celu znalezienia dla nich rodziny adopcyjnej.

Tabela nr 9

Liczba dzieci, które opuściły rodzinne formy pieczy zastępczej i skierowane zostały do rodzin adopcyjnych				
forma rodzinnej pieczy zastępczej	2015	2016	2017	2018
	liczba dzieci	liczba dzieci	liczba dzieci	liczba dzieci
rodziny zastępcze spokrewnione	0	1	0	0
rodziny zastępcze niezawodowe	3	1	4	1
rodziny zastępcze zawodowe	0	0	0	0

rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	0	1	0	0
rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	6	16	12	10
rodzinne domy dziecka	-	1	1	3
razem:	9	20	17	14

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

W omawianym okresie z rodzinnych form opieki zastępczej do rodzin adopcyjnych trafiło łącznie 60 dzieci. Największą grupę wśród nich stanowią wychowankowie pogotowia rodzinnych, tj. 73%. Przypadki adopcji małoletnich z rodzin niezawodowych wiążą się zazwyczaj ze zmianą formy sprawowania opieki. Opiekunowie zastępczy przysposabiają dzieci, które u nich przebywają.

1.4.3 Dzieci, które opuściły rodzinne formy pieczy zastępczej i skierowane zostały do placówek opiekuńczo-wychowawczych

W przypadku, gdy rodziny zastępcze bądź rodzinne domy dziecka nie mogą dalej sprawować opieki nad dzieckiem i nie można znaleźć wychowankowi innej rodzinnej formy pieczy zastępczej, a powrót do domu rodzinnego nadal nie jest możliwy, małoletni kierowany jest do placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Tabela nr 10

Liczba dzieci, które opuściły rodzinne formy pieczy zastępczej i skierowane zostały do placówek opiekuńczo-wychowawczych				
forma rodzinnej pieczy zastępczej	2015	2016	2017	2018
	liczba dzieci	liczba dzieci	liczba dzieci	liczba dzieci
Rodziny zastępcze spokrewnione	10	10	3	3
Rodziny zastępcze niezawodowe	1	7	0	6
Rodziny zastępcze zawodowe	0	1	0	2
Rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne	0	0	0	1
rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcję pogotowia rodzinnego	7	8	9	3
Rodzinne domy dziecka	2	1	0	0
razem:	20	27	12	15

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

W latach 2015–2018 z rodzinnej pieczy zastępczej do placówek opiekuńczo-wychowawczych skierowanych zostało 74 dzieci. Z grupy tej 36% stanowią wychowankowie rodzin zastępczych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego, a 35% - rodzin zastępczych spokrewnionych. Wyraźna redukcja skali tego typu zmian miejsca umieszczenia dzieci w ramach systemu pieczy zastępczej nastąpiła w latach 2017 i 2018.

1.4.4 Podsumowanie

Relatywnie niski poziom opuszczania przez dzieci systemu pieczy zastępczej z powodu powrotu do rodziny naturalnej lub przysposobienia przez rodzinę adopcyjną (w przypadku pozbawienia przez sąd praw rodzicielskich rodziców biologicznych) wskazuje, że konieczna jest intensyfikacja działań zarówno Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, sądów, ośrodków adopcyjnych, jak i przedstawicieli organizacji pozarządowych stawiających w centrum swych działań pomoc rodzinie i dziecku.

Tabela nr 11

Dzieci opuszczające rodzinne formy pieczy zastępczej w latach 2015–2018				
przyczyna opuszczenia rodzinnych form pieczy zastępczej	2015	2016	2017	2018
	liczba dzieci	liczba dzieci	liczba dzieci	liczba dzieci
powrót do rodziny biologicznej	29	27	25	27
umieszczenie w innej rodzinnej formie zastępczej	23	16	26	30
skierowanie do rodziny adopcyjnej	9	20	17	14
umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej	20	27	12	15
razem:	81	93	80	86

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

1.5 Tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin pomocowych

W sytuacji, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka nie może okresowo sprawować pieczy nad swoim wychowankiem, w szczególności z powodu:

- problemów zdrowotnych,
- nieprzewidzianych zdarzeń losowych,
- zaplanowanego wypoczynku,

może być ona powierzona rodzinie pomocowej.

Powyższe zadanie, czyli przyjęcie dzieci pod swą opiekę na relatywnie krótki okres, mogą realizować zarówno funkcjonujące rodziny zastępcze niezawodowe, zawodowe i prowadzący rodzinne domy dziecka (które już sprawują opiekę długoterminową nad dziećmi im powierzonymi), jak i osoby przeszkolone w tym zakresie, ale niemające na stałe dzieci z pieczy zastępczej pod swą opieką. W latach 2015-2018 rodziny pomocowe przejęły opiekę nad dziećmi 47 razy. W tym okresie miały pod swoją opieką łącznie 144 wychowanków.

Tabela nr 12

Liczba rodzin pomocowych i dzieci będących pod ich opieką w latach 2015-2018		
	liczba rodzin pomocowych	liczba dzieci pod opieką rodzin pomocowych
2015	12	32
2016	11	30
2017	12	26
2018	22	56
razem	57	144

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

Podstawowym powodem umieszczania dzieci w rodzinach pomocowych w Łodzi jest korzystanie przez zawodowe rodzinne formy pieczy zastępczej z przysługującego im prawa do czasowego niesprawowania opieki w związku z wypoczynkiem, który zgodnie z przepisami nie może przekraczać 30 dni kalendarzowych w okresie 12 miesięcy. W roku 2018 funkcjonowało w Łodzi prawie dwa razy więcej rodzin pomocowych niż w roku poprzednim. Dzięki temu znacznie więcej rodzin zawodowych i rodzinnych domów dziecka skorzystało z tej formy wsparcia, oddając pod tymczasową opiekę 56 dzieci.

2. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

2.1. Charakterystyka i analiza placówek opiekuńczo-wychowawczych w Mieście Łodzi

Według ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych należy do zadań własnych powiatu. Zgodnie z zapisami powyższego aktu prawnego, placówki winny zapewnić dzieciom całodobową opiekę i wychowanie. Nowe przepisy sprowadziły rolę instytucjonalnej pieczy zastępczej do zabezpieczenia dobra małoletniego, w przypadku, gdy nie może być on umieszczony w rodzinnej pieczy zastępczej.

Aktualnie na terenie Łodzi funkcjonuje łącznie 29 placówek opiekuńczo-wychowawczych, w tym 21 prowadzonych przez Miasto Łódź (placówki publiczne) oraz 8 przez podmioty uprawnione na zlecenie Miasta Łodzi (placówki niepubliczne).

Założeniem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest również wprowadzenie z dniem 1 stycznia 2021 r. rozwiązań zmierzających do przekształcenia 30-osobowych placówek w małe – 14-osobowe, które mają zapewnić dzieciom warunki zbliżone do domowych.

Tabela nr 13

Placówki opiekuńczo-wychowawcze funkcjonujące na terenie Łodzi (stan na 31 grudnia 2018 r.)		
typ placówki opiekuńczo-wychowawczej	Liczba placówek publicznych	Liczba placówek niepublicznych
socjalizacyjne	16	1
Dom Dziecka dla Małych Dzieci – placówka socjalizacyjna z miejscami interwencyjnymi	1	-
rodzinne	2	5
interwencyjne	2	-
specjalistyczno-terapeutyczne	-	2
razem:	21	8

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

Tabela nr 14

Szczegółowy wykaz publicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych		
Lp.	Nazwa placówki	Adres placówki
1.	Dom Dziecka nr 1	ul. Aleksandrowska 123
2.	Dom Dziecka nr 2	ul. Aleksandrowska 137
3.	Dom Dziecka nr 3 „Słoneczna Polana”	ul. Sowińskiego 3
4.	Dom Dziecka nr 4	ul. Marysińska 100
5.	Dom Dziecka nr 5	ul. Małachowskiego 74
6.	Dom Dziecka nr 6 im. S. Jachowicza	ul. Bednarska 15
7.	Dom Dziecka nr 7 im. S. Żeromskiego	ul. Przyszkole 38
8.	Dom Dziecka nr 8	ul. Zuchów 4
9.	Dom Dziecka nr 9	ul. Bednarska 15a
10.	Dom Dziecka nr 10	ul. Nawrot 31
11.	Dom Dziecka nr 11	ul. Wólczańska 251 m. 2u
12.	Dom Dziecka nr 12	ul. Wólczańska 251 m. 4u
13.	Dom Dziecka nr 13	ul. Wygodna 20
14.	Dom Dziecka nr 14	ul. Gdańska 95 m. 4
15.	Dom Dziecka nr 15	ul. Kilińskiego 206
16.	Dom Dziecka nr 16	ul. Brzozowskiego 3
17.	Dom Dziecka dla Małych Dzieci Filia Filia	ul. Drużynowa 3/5 ul. Lniana 9 ul. Zbocze 2a
18.	Pogotowie Opiekuńcze nr 1 Filia	ul. Krokusowa 15/17 ul. Gazowa 8
19.	Pogotowie Opiekuńcze nr 2	ul. Pawilońska 2/4
20.	Dom Rodzinny „Ciechocińska”	ul. Ciechocińska 10
21.	Dom Rodzinny „Giewont” ul. Giewont 28	ul. Giewont 28

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.
W myśl art. 94 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, na terenie Miasta Łodzi utworzono z dniem 1 stycznia 2014 r. pięć centrów administracyjnych do obsługi następujących placówek opiekuńczo-wychowawczych:

- Centrum Administracyjne nr 1 w Łodzi przy ul. Aleksandrowskiej 137 – Dom Dziecka nr 2, Dom Dziecka nr 10
- Centrum Administracyjne nr 2 w Łodzi przy ul. Marysińskiej 100 – Dom Dziecka nr 4, Dom Dziecka nr 11, Dom Dziecka nr 12
- Centrum Administracyjne nr 3 w Łodzi przy ul. Małachowskiego 74 – Dom Dziecka nr 5, Dom Dziecka nr 13, Dom Dziecka nr 14
- Centrum Administracyjne nr 4 w Łodzi przy ul. Bednarskiej 15 – Dom Dziecka nr 6, Dom Dziecka nr 15
- Centrum Administracyjne nr 5 w Łodzi, przy ul. Przyszkole 38 – Dom Dziecka nr 7, Dom Dziecka nr 16.

Powyższe Centra zajmują się, zgodnie z przepisami, koordynacją zadań związanych z obsługą administracyjną, ekonomiczną i organizacyjną placówek.

Tabela nr 15

Szczegółowy wykaz niepublicznych placówek opiekuńczo-wychowawczych		
Lp.	Nazwa placówki	Adres placówki
1.	Dom Dziecka im. Laury Meozzi Z.O.W. „Ochronka Bałucka”	ul. Brauna 5
2.	Dom Dziecka dla Dzieci Chorych	ul. Wierzbowa 13
3.	Rodzinny Dom Fundacji „Happy Kids” nr 1	ul. Czahary 52
4.	Rodzinny Dom Fundacji „Happy Kids” nr 2	u. Godna 13
5.	Rodzinny Dom Fundacji „Happy Kids” nr 3	ul. Jarowa 18/18a
6.	Rodzinny Dom Fundacji „Happy Kids” nr 4	ul. Maszynowa 37
7.	Rodzinny Dom Fundacji „Happy Kids” nr 13	ul. Szwajcera 44
8.	Dom „Anielisko”	al. Kościuszki 48

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

Podmiotem prowadzącym dla niepublicznych placówek są:

- Fundacja „Happy Kids” dla 5 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego: Rodzinne Domy Fundacji „Happy Kids” (w 2017 r. powstała 1 nowa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego dla 8 dzieci)
- Stowarzyszenie Ewangelizacyjno-Charytatywne „Mocni w Duchu” dla 1 placówki opiekuńczo-wychowawczych typu specjalistyczno-terapeutycznego: Dom „Anielisko”
- Zgromadzenie Córek Maryi Wspomożycielki (Siostry Salezjanki) dla 1 placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego: Dom Dziecka im. Laury Meozzi Z.O.W. „Ochronka Bałucka”.

Instytucjonalną pieczę zastępczą objęte są dzieci, które zostały pozbawione możliwości wychowania w rodzinie biologicznej i nie udało się znaleźć dla nich rodzinnego środowiska

zastępczego. Sąd rodzinny, biorąc pod uwagę informację o zagrożeniu dobra dziecka, podejmuje działania mające na celu zapewnienie ochrony małoletniemu.

Umieszczenie dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej, podobnie jak w rodzinnej, spowodowane jest głównie niewywiązywaniem się rodziców z realizacji zadań opiekuńczo-wychowawczych względem małoletniego.

Tabela nr 16

Liczba dzieci umieszczonych w instytucjonalnej pieczy zastępczej ze względu na przyczynę w latach 2015–2018 (stan na ostatni dzień 2018 r.)				
przyczyna	2015	2016	2017	2018
uzależnienie rodziców	358	334	352	316
w tym uzależnienie rodziców od alkoholu	356	332	351	316
bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych	120	114	95	113
pólsieroctwo	6	5	2	1
sieroctwo	2	3	0	1
przemoc w rodzinie	33	40	26	24
niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców	12	7	6	5
długotrwała choroba co najmniej jednego z rodziców	10	9	9	16
pobyt za granicą z powodu pracy zarobkowej co najmniej jednego z rodziców	4	5	3	3
nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	4	2	1	9
ubóstwo	2	2	2	1
bezrobocie	1	1	0	0
inne	50	42	21	33

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

Z dokonanej analizy wynika, iż w latach 2015 – 2018 podstawową przyczyną umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w Łodzi było uzależnienie rodziców od alkoholu

(61% ogółu przypadków) oraz bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych (20%).

Zarówno liczba dzieci, które doświadczyły w danym roku pobytu w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, jak i liczba dzieci przebywająca w tego typu placówkach wg. stanu na ostatni dzień każdego roku wykazują trend malejący. Coraz mniej dzieci z powodu braku miejsc w rodzinnych formach opieki zastępczej musi być umieszczanych w formach instytucjonalnych. W dalszym ciągu ponad 500 dzieci przebywa w instytucjonalnych formach opieki zastępczej, w tym 22% to dzieci poniżej 7. roku życia. Dodatkowo ponad 60% z nich przebywa w placówkach dużych, liczących najczęściej 20-30 wychowanków.

Tabela nr 17

Liczba dzieci przebywających w łódzkich placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2015 – 2018 (narastająco)								
typ placówki	2015		2016		2017		2018	
	placówki publiczne	placówki niepubliczne	placówki publiczne	placówki niepubliczne	placówki publiczne	placówki niepubliczne	placówki publiczne	placówki niepubliczne
socjalizacyjne	450	18	428	16	392	20	349	14
Dom Dziecka dla Małych Dzieci – placówka socjalizacyjna z miejscami interwencyjnymi	231	-	240	-	240	0	175	0
interwencyjne	228	-	209	-	218	0	145	0
rodzinne	19	27	17	27	18	35	16	38
specjalistyczno – terapeutyczne	-	15	-	15	0	15	0	18
razem:	928	60	894	58	868	70	685	70

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

W razie konieczności Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi podejmuje również starania mające na celu pozyskanie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza Łodzią.

W 2018 r. Miasto Łódź współpracowało w tym zakresie z 20 powiatami i 2 województwami. Łącznie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych poza Łodzią przebywało 50 dzieci z Łodzi.

Tabela nr 18

Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej poza Łodzią w latach 2015 – 2018 (narastająco)							
2015		2016		2017		2018	
liczba powiatów/ województw, z którymi współpracuje Miasto Łódź	liczba dzieci	liczba powiatów/ województw, z którymi współpracuje Miasto Łódź	liczba dzieci	liczba powiatów/ województw, z którymi współpracuje Miasto Łódź	liczba dzieci	liczba powiatów/ województw, z którymi współpracuje Miasto Łódź	liczba dzieci
26	50	31/1	51	28/2	72	20/2	50

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

Pomimo podejmowanych działań nie wszystkie orzeczenia sądu dotyczące umieszczenia dziecka w instytucjonalnej formie opieki zastępczej udaje się zrealizować natychmiastowo. Można jednak zauważyć, że liczba dzieci oczekujących na miejsce w placówce opiekuńczo-wychowawczej stale maleje. Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. na liście było

zaledwie czworo dzieci. Dla porównania na koniec 2017 r. było to 23 dzieci, w 2016 r. - 20 dzieci, a na koniec 2015 r. - 68 dzieci.

2.2. Dzieci opuszczające instytucjonalne formy pieczy zastępczej

Pobyt dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej powinien mieć charakter przejściowy. Należy zatem dążyć do jego maksymalnego skrócenia, podejmując intensywne działania umożliwiające powrót dziecka do domu rodzinnego, a jeżeli nie jest to możliwe, zmierzające do umieszczenia go w rodzinie zastępczej lub adopcyjnej.

2.2.1. Dzieci, które opuściły instytucjonalną pieczę zastępczą i powróciły do rodziców

Obowiązujące przepisy prawa międzynarodowego, w tym polskiego, stanowią, iż każde dziecko ma prawo do wychowania w rodzinie. Konwencja o Prawach Dziecka podkreśla w preambule, że rodzina jako podstawowa komórka społeczeństwa oraz naturalne środowisko rozwoju i dobra wszystkich członków, w szczególności dzieci, powinna być otoczona niezbędną ochroną oraz wsparciem, aby mogła w pełnym zakresie wypełniać swoje obowiązki w społeczeństwie.

Im dłuższa separacja dziecka z rodzicami lub dotychczasowymi opiekunami, tym większe zagrożenie wystąpienia zaburzeń w rozwoju. Przedłużający się pobyt małoletniego w placówce opiekuńczo – wychowawczej zwiększa niebezpieczeństwo osłabienia lub zerwania więzi pomiędzy nim a rodzicami. Jak pokazuje doświadczenie, szansa na powrót dziecka do domu rodzinnego jest odwrotnie proporcjonalna do czasu jego pobytu w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Tabela nr 19

Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej, które powróciły do domu rodzinnego w latach 2015 – 2018 (narastająco)				
typ placówki	2015	2016	2017	2018
socjalizacyjne	14	37	20	19
socjalizacyjna z miejscami interwencyjnymi	20	34	39	29
interwencyjne	31	50	44	32
rodzinne	0	0	0	0
specjalistyczno-terapeutyczne	0	1	0	1
razem:	65	122	103	81

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

W latach 2015-2018 łącznie 371 dzieci opuściło placówki opiekuńczo-wychowawcze i wróciło do rodzin biologicznych. Od roku 2015 do rodzin naturalnych wraca ponad 10% dzieci przebywających w danym roku w placówkach instytucjonalnej pieczy zastępczej. Największą grupę dzieci powracających do domów stanowią wychowankowie placówek interwencyjnych, w których pobyt ma charakter przejściowy.

2.2.2. Dzieci, które opuściły instytucjonalną pieczę zastępczą i skierowane zostały do rodzinnych form pieczy zastępczej

W przypadku umieszczenia dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej, gdy nie ma ono możliwości powrotu do rodziny biologicznej, należy dążyć do umieszczenia go w rodzinie zastępczej bądź rodzinnym domu dziecka. Rodzinne formy pieczy zastępczej stwarzają bardziej optymalne warunki dla rozwoju dziecka niż instytucjonalna piecza zastępcza.

Tabela nr 20

Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej, które zostały umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2015 – 2018 (narastająco)				
typ placówki	2015	2016	2017	2018
socjalizacyjne	7	6	8	13
socjalizacyjna z miejscami interwencyjnymi	17	38	37	31
interwencyjne	12	10	15	10
rodzinne	0	0	0	0
Specjalistyczno-terapeutyczne	1	0	0	0
razem:	37	54	60	54

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

W latach 2015 – 2018 opiekę i wychowanie w rodzinnych formach pieczy zastępczej znalazło łącznie 205 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych. Największą grupę wśród nich stanowią małoletni umieszczeni w Domu Dziecka dla Małych Dzieci, tj. 60% ogółu oraz placówkach interwencyjnych – 22%.

2.2.3. Dzieci, które opuściły instytucjonalną pieczę zastępczą i umieszczone zostały w rodzinach adopcyjnych

W przypadku dzieci, które mają uregulowaną sytuację prawną, tzn. ich rodzice nie żyją lub zostali pozbawieni władzy rodzicielskiej, istnieje możliwość umieszczenia dziecka w rodzinie adopcyjnej poprzez starania ośrodków adopcyjnych.

W latach 2015 – 2018 umieszczonych zostało w rodzinach adopcyjnych 174 wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych, z czego 93% to małoletni przebywający w Domu Dziecka dla Małych Dzieci w Łodzi. Trudności w znalezieniu rodziny adopcyjnej wynikają zwykle ze starszego wieku dziecka, jego stanu zdrowia i dotychczasowych bolesnych doświadczeń.

Tabela nr 21

Liczba dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej, które zostały umieszczone w rodzinie adopcyjnej w latach 2015–2018 (narastająco)				
typ placówki	2015	2016	2017	2018
socjalizacyjne	2	0	4	0
socjalizacyjna z miejscami interwencyjnymi	58	49	39	16
interwencyjne	0	0	0	1
rodzinne	1	0	0	0
Specjalistyczno-terapeutyczne	2	0	1	1
razem:	63	49	44	18

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

2.2.4. Podsumowanie

W latach 2015–2018 instytucjonalną pieczę zastępczą opuściło 743 wychowanków, którzy znaleźli opiekę w rodzinie. Z czego 50% powróciło do rodzin biologicznych, 27% znalazło opiekę w rodzinnych formach pieczy zastępczej, a 23% trafiło do rodzin adopcyjnych. Na przestrzeni tych lat widać wyraźny trend zmniejszającej się liczby dzieci skierowanych do rodzin adopcyjnych. Od 2017 roku spada również liczba powrotów dzieci do swych rodzin biologicznych. Wzrastający trend umieszczeń dzieci z placówek opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach zastępczych z lat 2015-2017 został zahamowany w roku 2018.

Tabela nr 22

Dzieci opuszczające instytucjonalne formy pieczy zastępczej w latach 2015 – 2018 (narastająco)				
przyczyna opuszczenia instytucjonalnych form pieczy zastępczej	2015	2016	2017	2018
	liczba dzieci	liczba dzieci	liczba dzieci	liczba dzieci
powrót do rodziny biologicznej	65	122	103	81
umieszczenie w rodzinnej formie zastępczej	37	54	60	47
skierowanie do rodziny adopcyjnej	63	49	44	18
razem:	165	225	207	146

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

3. USAMODZIELNIANIE WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ

3.1. Proces usamodzielnienia

Usamodzielnienie to długotrwały proces wychowawczy, któremu podlegają dzieci umieszczone w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej. Jego celem jest nauka wychowanków rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka oraz placówek opiekuńczo-wychowawczych samodzielnego, dojrzałego życia i zintegrowanie ich ze środowiskiem lokalnym.

Przygotowanie wychowanka do radzenia sobie w dorosłym życiu winno być nadrzędnym zadaniem zarówno placówek opiekuńczo-wychowawczych, jak i rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka. W związku z tym należy podejmować w odpowiednim czasie szereg działań mających przygotować młodego człowieka do realiów dorosłego życia. W tym wypadku istotne jest rozpoznanie sytuacji rodzinnej, mieszkaniowej, społecznej i edukacyjnej wychowanka, a także jego mocnych i słabych stron, szans oraz zagrożeń, a następnie ukierunkowanie jego zamierzeń i planów, celem usamodzielnienia. Proces usamodzielnienia powinien prowadzić osobę opuszczającą pieczę zastępczą do:

- zmotywowania do podjęcia samodzielnego życia,
- uniezależnienia od wpływów problemowej rodziny i dysfunkcyjnego środowiska,
- wyposażenia w umiejętność radzenia sobie z trudnościami i niepowodzeniami,
- wdrożenia w planowanie własnego życia.

Biorąc powyższe pod uwagę, należy stwierdzić, że usamodzielnienie jest procesem rozłożonym w czasie, prowadzącym do uzyskania przez wychowanka samodzielności w sferze społecznej i ekonomicznej.

3.2. Formy pomocy przysługujące osobie usamodzielnianej

Wychowanek opuszczający pieczę zastępczą zostaje objęty pomocą mającą na celu jego życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem.

Zgodnie z art. 140 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, osobie opuszczającej instytucjonalne i rodzinne formy pieczy zastępczej, po osiągnięciu pełnoletności, przyznaje się pomoc finansową na:

- kontynuowanie nauki,
- usamodzielnienie,
- zagospodarowanie.

Udziela jej się także pomocy w uzyskaniu:

- odpowiednich warunków mieszkaniowych,
- zatrudnienia.

Ponadto ma ona zapewnioną pomoc prawną i psychologiczną.

Osoby usamodzielnione będące wychowankami rodzinnej pieczy zastępczej objęte są również wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Przez osobę usamodzielnianą, w świetle art. 140 ust. 2 ustawy, rozumie się również osobę, której pobyt w rodzinnej pieczy zastępczej ustał na skutek śmierci osób tworzących rodzinę zastępczą lub osoby prowadzącej rodzinny dom dziecka, w okresie 6 miesięcy przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą pełnoletności.

Tabela nr 23

Liczba wychowanków, którzy opuścili pieczę zastępczą z tytułu usamodzielnienia w latach 2015 – 2018 (narastająco)									
Lata	Rodzina zastępcza:			rodzinny dom dziecka	Placówki opiekuńczo – wychowawcze typu:				
	spokrewniona	niezawodowe	zawodowa		socializacyjnego	interwencyjnego	socializacyjnego z miejscami interwencyjnymi	rodzinnego	specjalistyczno-terapeutycznego
2015	40	15	1	2	74	6	2	2	0
2016	45	11	1	6	58	7	0	5	0
2017	75	26	2	2	51	2	2	2	0
2018	56	22	2	2	45	1	2	3	0

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

W latach 2015 – 2018 pieczę zastępczą z tytułu usamodzielnienia opuściło łącznie 570 wychowanków, z czego:

- 308 osób - rodzinne formy pieczy zastępczej
- 262 osób - instytucjonalne formy pieczy zastępczej

3.2.1. Pomoc finansowa

Osoby usamodzielniane mogą korzystać, zgodnie z ustawą, z 3 rodzajów świadczeń finansowych, tj. z pomocy na kontynuowanie nauki, na usamodzielnienie i zagospodarowanie.

Tabela nr 24

Pomoc finansowa wypłacana pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej w latach 2015 – 2018 (narastająco)								
Pełnoletni wychowankowie opuszczający:	2015		2016		2017		2018	
	Liczba świadczeń		Liczba świadczeń		Liczba świadczeń		Liczba świadczeń	
	Pomoc na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie	Pomoc na zagospodarowanie	Pomoc na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie	Pomoc na zagospodarowanie	Pomoc na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie	Pomoc na zagospodarowanie	Pomoc na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie	Pomoc na zagospodarowanie
instytucjonalną pieczę zastępczą	1732	69	1829	62	1691	47	1344	42
rodzinną pieczę zastępczą	2926	53	2663	45	2464	66	2408	70

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

W latach 2015 - 2018, wypłacono łącznie 17511 świadczeń finansowych, z czego znacząca liczba, tj. 97% ogółu, to pomoc na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

3.2.2. Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków lokalowych

Wychowankowie pieczy zastępczej, którzy opuścili ją z tytułu usamodzielnienia, mogą występować do Miasta o przydział mieszkania z zasobów lokalowych gminy. W latach 2015 – 2018 we własnym lokalu zamieszkało około 18% ogółu usamodzielnionych (w tym 8% otrzymało lokal bezpośrednio z zasobów gminy, reszta zamieszkała w mieszkaniu otrzymanym na podstawie testamentu po zmarłych rodzicach, dziadkach bądź zostali głównymi najemcami

w wyniku zgonu najbliższych). Pozostała grupa pełnoletnich osób m.in. powróciła do rodziny biologicznej, zamieszkała u partnera bądź przyjaciół albo z byłymi rodzicami zastępczymi.

Należy wskazać, iż pomiędzy otrzymaniem skierowania na lokal z zasobów miejskich, a możliwością zamieszkania w nim, upływają średnio 22 miesiące (jest to czas, w którym przeprowadzane są prace remontowe). Z posiadanych informacji wynika, iż administracje nieruchomości, z uwagi na ograniczone środki finansowe, nie są w stanie rozpoczynać remontów lokali bezzwłocznie, co przedłuża pozostawanie pełnoletniej osoby w pieczy zastępczej.

Środowisko pieczy zastępczej oraz organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się działalnością na rzecz dzieci osieroconych podnoszą także, iż stosowaną praktyką jest

przyszanawanie pełnoletnim wychowankom lokali o bardzo niskim standardzie (lokale jednoizbowe, bez toalety i łazienki).

Jedną z form pomocy pełnoletnim osobom opuszczającym pieczę zastępczą, poza możliwością uzyskania mieszkania z zasobów lokalowych Miasta, jest umożliwienie pobytu w mieszkaniu chronionym. Mieszkanie chronione ma na celu przygotowanie osób oczekujących na przydział własnego lokalu do samodzielnego funkcjonowania w środowisku i integrację z lokalną społecznością. Według danych na dzień 31 grudnia 2018 r., na terenie Łodzi funkcjonowały 4 mieszkania chronione przeznaczone dla wychowanków pieczy zastępczej (łącznie 23 miejsca).

Mieszkania chronione prowadzone na zlecenie miasta przez podmiot niepubliczny, tj. Fundację im. Joanny Bednarczyk, to:

- mieszkanie mieszczące się w Łodzi przy al. Unii 18 m. 5, mające 4 miejsca dla dziewcząt,
- mieszkanie znajdujące się w Łodzi przy ul. Więckowskiego 51 m. 16, dysponujące 4 miejscami dla chłopców.

Mieszkania chronione prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi to:

- mieszkanie mieszczące się w Łodzi przy ul. Marysińskiej 100, dysponujące 9 miejscami,
- mieszkanie usytuowane w Łodzi przy ul. Aleksandrowskiej 123, mające 6 miejsc.

Tabela nr 25

Funkcjonujące mieszkania chronione w Łodzi w latach 2015 – 2018								
	Prowadzone przez podmiot publiczny				Prowadzone przez podmiot niepubliczny			
	2015	2016	2017	2018	2015	2016	2017	2018
Liczba mieszkań	3	3	3	2	2	2	2	2
Liczba miejsc	23	23	23	15	8	8	8	8
Liczba osób korzystających z mieszkań (narastająco)	35	30	24	18	8	8	6	6

Źródło: Analizy dokonano na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi.

3.2.3. Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia

Pomoc dla osób usamodzielnianych to nie tylko realizacja świadczeń finansowych, ale również wypracowanie rozwiązań oraz podejmowanie działań ułatwiających wychowankom samodzielne poruszanie się po rynku pracy, podnoszenie kwalifikacji, uczenie samodzielności i odpowiedzialności za własny los, zdobywanie nowych doświadczeń, kształtowanie kompetencji zawodowych.

Biorąc powyższe pod uwagę, w 2016 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi rozpoczął realizację Projektu „Aktywny Krok”. Jest on współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego i realizowany w partnerstwie z Zakładem Doskonalenia Zawodowego w Łodzi. Celem Projektu jest aktywizacja społeczno-zawodowa oraz przywrócenie zdolności do zatrudnienia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Stosowane są

przy tym instrumenty aktywizacji społecznej i zawodowej. W jego ramach zaplanowano m.in. warsztaty rozwoju osobistego, kurs podstaw obsługi komputera i prawa jazdy kat. B, grupy wsparcia, poradnictwo specjalistyczne, szkolenia i staże zawodowe, pośrednictwo pracy. W 2017 r. w projekcie uczestniczyło 7 wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz 42 podopiecznych rodzinnych form pieczy zastępczej.

Wobec dorastającej młodzieży przebywającej w pieczy zastępczej prowadzone są również działania uwzględniające tzw. kształcenie przed zawodowe. W ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Łodzi oraz Mobilnym Centrum Informacji Zawodowej Ochotniczych Hufców Pracy w Łodzi organizowane są dla wychowanków rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej warsztaty, które obejmują zagadnienia z zakresu preorientacji zawodowej oraz nabywania kompetencji społecznych.

W ramach pomocy w uzyskaniu zatrudnienia placówki opiekuńczo-wychowawcze realizują programy, dzięki którym wychowankowie zdobywają wiedzę w zakresie kształtowania ścieżki edukacyjnej, gotowania, zarządzania budżetem oraz czasem wolnym.

Ponadto w działania wspierające usamodzielnianych aktywnie włączają się organizacje pozarządowe. W roku 2018 Fundacja „Samodzielność od kuchni” przeprowadziła warsztaty kulinarne dla podopiecznych pieczy instytucjonalnej. W 4 spotkaniach wzięło udział 20 nastolatków z domów dziecka. W październiku 2018 roku Fundacja Robinson Crusoe rozpoczęła w Łodzi innowacyjny program Senior-Junior, w którym wzięło udział 12 podopiecznych w procesie usamodzielnienia, a także 12 seniorów – opiekunów usamodzielnienia. Fundacja Robinson Crusoe prowadziła też działania wspierające młodzież podczas programów takich jak „Asystent usamodzielnienia” i „Wehikuł usamodzielnienia Łódź”. Fundacja Piękny Świat w grudniu 2018 zakończyła półroczny program – warsztaty usamodzielnienia w „Przystanku Zofiówka” w trakcie, którego 15 podopiecznych pieczy instytucjonalnej przygotowywało się do zawodu kucharza, ogrodnika i kelnera. Młodzież oprócz nauki zawodu miała wsparcie wolontariuszy z Fundacji.

III. ANALIZA SWOT

Zastosowanie techniki analitycznej SWOT, pozwoliło na uporządkowanie informacji dotyczących istniejącego systemu pieczy zastępczej na terenie Miasta Łodzi. Pod terminem tym kryje się bowiem szeroki obszar działań wielu komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Łodzi. Wygenerowane w ten sposób informacje zostały posegregowane na 4 kategorie czynników strategicznych: mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia.

Celem poniższej analizy było określenie słabych i silnych stron Łodzi w obszarze instytucjonalnej i rodzinnej pieczy zastępczej, a także zdefiniowanie szans oraz zagrożeń w tym zakresie.

Mocne strony

- Zatrudnienie u organizatora rodzinnej pieczy zastępczej specjalistów (pedagogów, psychologów, terapeutów);
- Możliwość kształtowania wysokości wynagrodzeń przysługujących rodzinom zastępczym zawodowym i prowadzącym rodzinne domy dziecka;
- Zapewnienie systematycznych i ciągłych szkoleń dla kandydatów na rodzinne formy pieczy zastępczej oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- Prowadzenie intensywnej kampanii społecznej „Rodzina Jest dla Dzieci” promującej rodzicielstwo zastępcze;
- Możliwość skorzystania ze wsparcia oferowanego przez rodziny pomocowe;
- Zapewnienie prowadzącym rodzinne formy pieczy zastępczej oraz placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego dostępu do psychologa, a także i poradnictwa specjalistycznego;
- Przywileje przysługujące rodzinnym formom pieczy zastępczej m.in. bezpłatne przejazdy komunikacją miejską, zwolnienia opiekunów z pokrywania stałych opłat za świadczenia w przedszkolach miejskich, priorytetowe przyjmowanie dzieci do przedszkoli i poradni psychologiczno-pedagogicznych;
- Opracowanie i udostępnienie informatora dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej oraz o sieci instytucji funkcjonujących na terenie Łodzi, które oferują wsparcie psychologiczne;
- Udzielanie pomocy pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych poprzez utworzenie mieszkań chronionych;
- Dobra współpraca Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi z organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze pomocy rodzinie i dziecku.

Słabe strony

- Bardzo duża skala pieczy zastępczej w mieście (liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej);

- Brak mniejszych lokali, które pozwoliłyby na zakończenie procesu dostosowania placówek opiekuńczo-wychowawczych do aktualnie obowiązujących przepisów prawa;
- Trudności w pozyskaniu nowych lokali umożliwiających utworzenie nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego;
- W dalszym ciągu niewystarczająca liczba kandydatów na rodziny zastępcze i prowadzących rodzinne domy dziecka;
- Wciąż zbyt mała świadomość społeczna w zakresie rodzicielstwa zastępczego;
- Niewystarczająca współpraca z sądami rodzinnymi;
- Niewystarczająca współpraca z łódzkim środowiskiem naukowym;
- Ograniczony dostęp do specjalistycznej pomocy medycznej;
- Przydział osobom usamodzielnianym lokali mieszkalnych o niskim standardzie;
- Długi okres oczekiwania przez osoby usamodzielniane na mieszkania z zasobów lokalowych gminy;
- Usytuowanie mieszkań oferowanych pełnoletnim wychowankom pieczy zastępczej w obszarach, z których pochodzą (tj. w enklawach biedy);
- Niewystarczająca liczba wolontariuszy posiadających kwalifikacje umożliwiające skuteczną pomoc dzieciom w wyrównywaniu ich braków edukacyjnych;
- W dalszym ciągu za mała liczba dzieci powracających z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych;
- W dalszym ciągu za mała liczba dzieci przekierowanych z instytucjonalnej do rodzinnej pieczy zastępczej;
- Niewystarczająca liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, pracowników socjalnych, asystentów rodziny i specjalistów
- Brak wystarczających środków finansowych na świadczenia fakultatywne dla rodzin zastępczych.

Szanse

- Możliwość pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych:
 - udział w programach Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej,
 - dostęp do funduszy Unii Europejskiej;
- Zapowiedź nowelizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – zmiany w zakresie posykiwania kandydatów na rodziny zastępcze poza powiatem;
- Zainteresowanie mediów kampanią „Rodzina Jest dla Dzieci” promującą rodzicielstwo zastępcze;
- Otwartość Kościoła Katolickiego oraz innych grup wyznaniowych na wsparcie kampanii promującej rodzicielstwo zastępcze;
- Otwartość łódzkich szkół i przedszkoli na aktywne wspieranie kampanii „Rodzina Jest dla Dzieci”;

- Różnorodność instytucji i organizacji zapewniających wsparcie pełnoletnim osobom opuszczającym zastępcze formy pieczy, opierające się m.in. na szkoleniach zawodowych, warsztatach zwiększających kompetencje społeczne i zawodowe, programach realizowanych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych;

Zagrożenia

- Kryzys rodzinny i małżeństwa - brak pozytywnych wzorców wychowania rodzinnego;
- Niewystarczająca edukacja społeczna w zakresie rodzicielstwa zastępczego;
- Brak współpracy pomiędzy powiatami w zakresie szkolenia i kwalifikowania kandydatów na rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka;
- • Zwiększenie ryzyka uzależnień wśród dzieci i młodzieży oraz nowe formy uzależnień (dopalacze, uzależnienie od gier video)
- • Ryzyko wypalenia zawodowego osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą;
- • Niewystarczające środki finansowe na rozwój pieczy zastępczej.

IV. OPIS PROGRAMU

1. ZAŁOŻENIA PROGRAMU

„Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łodzi na lata 2020 – 2022” jest dokumentem przewidzianym do realizacji w latach 2020 – 2022. Określa zasady i kierunki działań związanych z organizacją i funkcjonowaniem systemu pieczy zastępczej na terenie miasta Łodzi. Nadrzędną ideą, która przyświecała tworzeniu powyższego Programu była zasada dobra dziecka i poszanowania jego podmiotowości.

2. CELE PROGRAMU

W „Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łodzi na lata 2020 – 2022” szczególny nacisk położony został na zapewnienie rodzinnym formom pieczy zastępczej możliwie największego wsparcia i pomocy oraz ich rozwój ilościowy poprzez zwiększającą się liczbę rodzin zastępczych w ramach prowadzonej kampanii społecznej. Nowe rodziny zastępcze są warunkiem koniecznym do przeprowadzenia realnych i efektywnych zmian w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Program stawia sobie również za cel uskutecznienie procesu usamodzielniania wychowanków pieczy zastępczej oraz przeprowadzenie zmian ilościowych i jakościowych w funkcjonowaniu Wydziału Wspierania Pieczy Zastępczej – organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Łodzi.

Cel I – Wsparcie dla rodzinnych form opieki zastępczej oraz rodzin biologicznych przeżywających kryzys.

Cel II – Promocja rodzicielstwa zastępczego i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej.

Cel III – Optymalizacja instytucjonalnych form pieczy zastępczej.

Cel IV – Pomoc wychowankom pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia.

Cel V – Zmiany organizacyjne i jakościowe organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Realizacja części wyżej wymienionych celów wymaga ścisłej współpracy i zaangażowania wielu lokalnych instytucji i organizacji, które statutowo zajmują się pomocą rodzinie i dziecku.

Sposób realizacji wyznaczonych celów oraz ich finansowanie są szczegółowo opisane w załącznikach do programu: Harmonogram działań na lata 2020-2022 oraz Wskaźniki realizacji celów.

3. PODSTAWA PRAWNA PROGRAMU

Podstawę prawną opracowania i realizacji „Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łodzi na lata 2020 – 2022” stanowi art. 180 pkt 1 ustawy.

4. KOORDYNATOR PROGRAMU

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi w partnerstwie z jednostkami i komórkami organizacyjnymi Urzędu Miasta Łodzi, a także organizacjami pozarządowymi.

5. FINANSOWANIE PROGRAMU

Zakłada się, iż „Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łodzi na lata 2020 – 2022” będzie realizowany w oparciu o środki własne miasta Łodzi oraz inne dostępne źródła finansowania, m.in.:

- środki finansowe pochodzące z Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- dotacje celowe z budżetu państwa na finansowe wsparcie jednostek samorządu terytorialnego,
- dotacje celowe w ramach rządowych programów wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej,
- fundusze Unii Europejskiej,
- fundusze organizacji pozarządowych,
- samorządowe projekty obywatelskie.

6. MONITORING PROGRAMU

„Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Łodzi na lata 2020 – 2022” wyznacza cele i kierunki, a także sposoby ich realizacji, zgodnie z założeniami ustawowymi, w 3-letniej perspektywie czasowej. Dokument ten ma charakter otwarty i elastyczny. Istnieje możliwość korygowania Programu w przypadku pojawienia się nowych możliwości, zmiany kierunków działań, zidentyfikowania nowych potrzeb.

Ocena stopnia realizacji wynikających z Programu działań wymaga powołania Zespołu ds. Monitorowania Programu, który będzie to czynił w oparciu o analizę przypisanych do zadań wskaźników.

Sporządzenie rocznych sprawozdań odbywać się będzie w ramach kompetencji poszczególnych komórek organizacyjnych Urzędu Miasta Łodzi oraz miejskich jednostek organizacyjnych. Sprawozdania roczne, sporządzane przez poszczególnych realizatorów, przedkładać będą do koordynatora Programu, tj. Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Łodzi, który na ich podstawie sporządzać będzie sprawozdanie zbiorcze.

V. HARMONOGRAM DZIAŁAŃ NA LATA 2020 - 2022

CEL I - Wsparcie dla rodzinnych form opieki zastępczej oraz rodzin biologicznych przeżywających kryzys

Tabela nr 26

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
I.1.	Umożliwienie dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej udziału w zajęciach sportowo-rekreacyjnych	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Organizacje pozarządowe, darczyńcy i sponsorzy	85 000,00 zł Rozdział: 85508 Zadanie: 2266052 Kod działania: 360-421 Zadanie 2266162 Kod działania: 360-422 Zadanie 2266172 Kod działania: 360-423			Budżet obywatelski 2019/2020. Projekty: Dajmy radość dzieciom z domów dziecka i rodzin zastępczych na Żłotnie Dajmy radość dzieciom z domów dziecka i rodzin zastępczych na Górniku Dajmy radość dzieciom z domów dziecka i rodzin zastępczych na Stokach KOSZTY I DZIAŁANIA OBLIGATORYJNE
I.2.	Umożliwienie dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej udziału w zajęciach edukacyjnych oraz kulturalno-artystycznych	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Organizacje pozarządowe, darczyńcy i sponsorzy	85 000,00 zł Rozdział: 85508 Zadanie: 2266052 Kod działania: 360-421 Zadanie 2266162 Kod działania: 360-422 Zadanie 2266172 Kod działania: 360-423			Budżet obywatelski 2019/2020. Projekty: Dajmy radość dzieciom z domów dziecka i rodzin zastępczych na Żłotnie Dajmy radość dzieciom z domów dziecka i rodzin zastępczych na Górniku Dajmy radość dzieciom z domów dziecka i rodzin zastępczych na Stokach KOSZTY I DZIAŁANIA OBLIGATORYJNE

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
I.3.	Kontynuowanie działań dotyczących priorytetowego przyjmowania dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego do przedszkoli miejskich oraz zwolnienie opiekunów z pokrywania opłat stałych za świadczenia przedszkoli miejskich	Przedszkola Miejskie					
I.4.	Kontynuowanie działań dotyczących priorytetowego dostępu do usług poradni psychologiczno-pedagogicznych rodzinom zastępczym, rodzinnym domom dziecka oraz placówkom opiekuńczo-wychowawczym typu rodzinnego	Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne					
I.5.	Zapewnienie dostępu do bezpłatnych, bezzwrotnych wizyt lekarskich dla dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej w przypadku konieczności długiego oczekiwania na wizytę w ramach publicznej służby zdrowia	Organizacje pozarządowe.	Darczyńcy				Projekt zarządzany i finansowany przez organizacje pozarządowe

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
I.6.	Wzmocnienie systemu pieczy zastępczej usługami wolontariatu	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Organizacje pozarządowe. Firmy – wolontariat pracowniczy				
I.7.	Organizowanie szkoleń podwyższających umiejętności i kompetencje osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców biologicznych	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Organizacje pozarządowe	5 202,00 zł, Rozdział: 85508 Zadanie: 2207322 Kod działania: 000135	5 202,00 zł, Rozdział: 85508 Zadanie: 2207322 Kod działania: 000135	5 202,00 zł, Rozdział: 85508 Zadanie: 2207322 Kod działania: 000135	Rozdział: 85508 Zadanie: 2207322 Kod działania: 000135 Kwota: 20 808,00 zł Finansuje łącznie 4 działania: I.7. I.14. V.4. V.5. KOSZTY I DZIAŁANIA OBLIGATORYJNE
I.8.	Organizowanie zjazdów osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą (minimum 300 osób) integrujących środowisko rodzinnej pieczy zastępczej	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Organizacje pozarządowe. Organizacje pozarządowe, darczyńcy i sponsorzy				

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
I.9.	Udzielanie rzeczowej pomocy materialnej rodzinom zastępczym i biologicznym (wyprawki szkolne, AGD, meble, ubrania, książki, zabawki)	Organizacje pozarządowe Darczyńcy					
I.10.	Organizacja prezentów świątecznych dla dzieci z pieczy zastępczej	Organizacje pozarządowe Darczyńcy					
I.11.	Organizacja grup wsparcia i spotkań towarzyskich dla opiekunów rodzinnej pieczy zastępczej	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Organizacje pozarządowe				
I.12.	Stworzenie Biblioteki Rodzin Zastępczych zawierającej m.in. książki i multimedia z zakresu opieki i wychowania dzieci	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej Darczyńcy	Organizacje pozarządowe				
I.13.	Zorganizowanie systemu specjalistycznej pomocy psychologicznej, również poza standardowym czasem pracy, prowadzącym rodzinne formy pieczy zastępczej oraz placówkom opiekuńczo-wychowawczym typu rodzinnego	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Organizacje pozarządowe				

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
I. 14.	Organizowanie zewnętrznej superwizji dla osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej		5 202,00 zł, Rozdział: 85508 Zadanie: 2207322 Kod działania: 000135	5 202,00 zł, Rozdział: 85508 Zadanie: 2207322 Kod działania: 000135	5 202,00 zł, Rozdział: 85508 Zadanie: 2207322 Kod działania: 000135	Rozdział: 85508 Zadanie: 2207322 Kod działania: 000135 Kwota: 20 808,00 zł Finansuje łącznie 4 działania: I.7. I.14. V.4. V.5. KOSZTY I DZIAŁANIA OBLIGATORYJNE
I. 15.	Umożliwienie korzystania z bezpłatnych przejazdów komunikacją lokalnego transportu zbiorowego Miasta Łodzi rodzinnym formom pieczy zastępczej, w których wychowuje się czworo i więcej dzieci	Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Łódź					
I. 16.	Udostępnianie osobom rekomendowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi na rodziny zastępcze zawodowe, rodziny zastępcze niezawodowe oraz rodzinne domy dziecka, na czas sprawowania opieki, wyremontowanych lokali mieszkalnych z zasobów miasta, o powierzchni odpowiadającej liczbie przyjmowanych dzieci	Zarząd Lokali Miejskich UMŁ					

CEL II - Promocja rodzicielstwa zastępczego i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej

Tabela nr 27

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
II.1	Ustalenie limitu nowych rodzin zastępczych zawodowych lub rodzinnych domów dziecka	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej		694 170,00 zł Źródło finansowania - Analiza finansowa kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej, strona 57	2 313 900,00 zł Źródło finansowania - Analiza finansowa kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej, strona 57	4 396 410,00 zł Źródło finansowania - Analiza finansowa kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej, strona 57	Koszty w 2020 r. to wydatki na nowe rodziny zastępcze powstałe w 2020 r. Koszty w 2021 r. to wydatki na nowe rodziny zastępcze powstałe w 2021 i 2020 r. Koszty w 2022 r. to wydatki na nowe rodziny zastępcze powstałe w 2022, 2021 i 2020 r. KOSZTY I DZIAŁANIA OBLIGATORYJNE
II.2	Ustalenie limitu nowych rodzin zastępczych niezawodowych	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej		287 325,00 zł Źródło finansowania - Analiza finansowa kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej, strona 57	957 750,00 zł Źródło finansowania - Analiza finansowa kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej, strona 57	1 819 725,00 zł Źródło finansowania - Analiza finansowa kosztów utrzymania dzieci w pieczy zastępczej, strona 57	Koszty w 2020 r. to wydatki na nowe rodziny zastępcze powstałe w 2020 r. Koszty w 2021 r. to wydatki na nowe rodziny zastępcze powstałe w 2021 i 2020 r. Koszty w 2022 r. to wydatki na nowe rodziny zastępcze powstałe w 2022, 2021 i 2020 r. KOSZTY I DZIAŁANIA OBLIGATORYJNE

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
II.3	Dystrybucja plakatów promujących rodzicielstwo zastępcze	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Łódzkie parafie katolickie Biblioteka Miejska Łódzkie placówki oświatowe Firmy Instytucje publiczne	18 727,00 zł Rozdział: 85508 Zadanie: 2207312 Kod działania: 000189	18 727,00 zł Rozdział: 85508 Zadanie: 2207312 Kod działania: 000189	18 727,00 zł Rozdział: 85508 Zadanie: 2207312 Kod działania: 000189	Rozdział: 85508, Zadanie: 2207312, Kod działania: 000189 w kwocie 18 727,00 zł finansuje tylko działania: II.3, II.4, II.7, II.9, II.10. Dodatkowe środki na promocję rodzicielstwa zastępczego pozyskane z grantów organizacji pozarządowych wspierających rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej KOSZTY I DZIAŁANIA OBLIGATORYJNE
II.4.	Dystrybucja ulotek promujących rodzicielstwo zastępcze	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Łódzkie parafie katolickie Biblioteka Miejska Łódzkie placówki oświatowe Firmy Instytucje publiczne				

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
II.5.	Wystąpienia publiczne i spotkania poza urzędem w celu promocji rodzicielstwa zastępczego	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Łódzkie parafie katolickie Biblioteka Miejska Łódzkie placówki oświatowe Firmy Instytucje publiczne				
II.6.	Organizowanie szkoleń w zakresie promocji rodzicielstwa zastępczego dla wolontariuszy, stażystów, praktykantów i pracowników MOPS Łódź	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Organizacje pozarządowe				

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
II.7.	Prowadzenie profilu kampanii społecznej Rodzina Jest dla Dzieci na Facebooku – zasięg postów	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej					
II.8.	Prowadzenie profilu kampanii społecznej Rodzina Jest dla Dzieci na Facebooku – polubienia	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej					
II.9.	Wyświetlanie spotu promującego rodzicielstwo zastępcze na portalu You Tube	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej					
II. 10.	Prowadzenie i zarządzanie stroną internetową kampanii społecznej www.rodzinajestdladzieci.pl	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej					
II. 11.	Generowanie zainteresowania mediów kampanią społeczną „Rodzina Jest dla Dzieci”	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Media				

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
II. 12.	Pozyskiwanie wsparcia osób znanych i szanowanych dla kampanii społecznej „Rodzina Jest dla Dzieci”	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej					
II. 13.	Zainicjowanie kampanii społecznej „Rodzina Jest dla Dzieci” na Instagramie	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Organizacje studenckie				
II. 14.	Wsparcie organizacyjne i zwiększanie skali akcji promującej rodzicielstwo zastępcze i wspierającej opiekunów zastępczych - „Aniołkowe Granie”	Łódzkie placówki oświatowe	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej Organizacje pozarządowe Darczyńcy				

CEL III - Optymalizacja instytucjonalnych form pieczy zastępczej

Tabela nr 28

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
III.1	Utworzenie 9 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Organizacje pozarządowe	1 200 000,00 zł	2 400 000,00 zł	3 600 000,00 zł	2020: 3 placówki 2021: 3 placówki 2022: 3 placówki Działania realizowane w przypadku zmniejszania się liczby dużych placówek opiekuńczo-wychowawczych i oszczędności generowanych w ten sposób KOSZTY I DZIAŁANIA FAKULTATYWNE
III.2	Dostosowanie instytucjonalnego systemu pieczy zastępczej do obowiązujących przepisów prawa (art. 95 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)	Placówki opiekuńczo-wychowawcze MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej					Działanie finansowane dzięki działaniom opisanym w Cel II (promocja rodzicielstwa zastępczego i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej), a w konsekwencji umieszczaniu dzieci w rodzinnych formach pieczy zastępczej, a nie placówkach opiekuńczo-wychowawczych

CEL IV - Pomoc wychowankom pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia

Tabela nr 29

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
IV.1	Prowadzenie warsztatów dla młodzieży, która będzie wchodzić na rynek pracy, dotyczących rynku pracy, ofert i form zatrudnienia, możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych i zdobywania doświadczenia zawodowego	Powiatowy Urząd Pracy w Łodzi Ochotnicze Hufce Pracy	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej Placówki opiekuńczo-wychowawcze Organizacje pozarządowe				
IV.2	Zatrudnienie 4 osób w celu m.in. aktywizowania wychowanków do kontynuowania nauki i podjęcia aktywności zawodowej, prowadzenia treningu zarządzania finansami oraz pomocy w tworzeniu samodzielnego gospodarstwa domowego	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Placówki opiekuńczo-wychowawcze	120 000, 00 zł	180 000,00 zł	240 000,00 zł	Realizacja zadań uwarunkowana pozyskaniem środków finansowych z zewnątrz KOSZTY I DZIAŁANIA FAKULTATYWNE
IV.3	Przygotowanie i realizacja programów edukacyjnych i profilaktycznych dla wychowanków	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej Placówki opiekuńczo-wychowawcze	Organizacje pozarządowe Instytucje miejskie realizujące zadania wynikające z programów edukacyjnych				

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
IV.4	Umożliwienie zamieszkania na czas określony w formach przejściowych - organizowanie mieszkań chronionych dla osób opuszczających pieczę zastępczą	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej Placówki opiekuńczo-wychowawcze Organizacje pozarządowe					
IV.5	Przydzielanie lokalu mieszkalnego z zasobów gminy dla osób opuszczających pieczę zastępczą	Zarząd Lokali Miejskich UMŁ	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej Placówki opiekuńczo-wychowawcze				

CEL V - Zmiany organizacyjne i jakościowe organizatora rodzinnej pieczy zastępczej

Tabela nr 30

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
V.1	Zwiększenie liczby etatów koordynatorów o 12 w celu poprawy jakości udzielanego wsparcia rodzinnym formom pieczy zastępczej	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej		120 000,00 zł	420 000,00 zł	720 000,00 zł	2020: 2 nowe etaty 2021: 5 nowych etatów 2022: 5 nowych etatów Działania realizowane w przypadku zmniejszania się liczby placówek opiekuńczo-wychowawczych i oszczędności generowanych w ten sposób KOSZTY I DZIAŁANIA FAKULTATYWNE
V.2	Zwiększenie liczby etatów specjalistów o: 3 psychologów lub pedagogów, 3 terapeutów, 1 socjoterapeutę, 3 logopedów, 1 seksuologa dziecięcego, w celu m.in. prowadzenia indywidualnych terapii, grup wsparcia oraz zapewnienia pomocy wszystkim rodzinom (zastępczym i biologicznym), które zgłaszają problem	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej		150 000,00 zł	390 000,00 zł	690 000,00 zł	2020: 2,5 nowego etatu 2021: 4 nowe etaty 2022: 4 nowe etaty Działania realizowane w przypadku zmniejszania się liczby placówek opiekuńczo-wychowawczych i oszczędności generowanych w ten sposób KOSZTY I DZIAŁANIA FAKULTATYWNE

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
V.3	Zwiększenie liczby etatów asystentów rodziny o 8, w celu poprawy jakości udzielanego wsparcia rodzinom biologicznym	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej		120 000,00 zł	300 000,00 zł	480 000,00 zł	2020: 2 nowe etaty 2021: 3 nowe etaty 2022: 3 nowe etaty Działania realizowane w przypadku zmniejszania się liczby placówek opiekuńczo-wychowawczych i oszczędności generowanych w ten sposób KOSZTY I DZIAŁANIA FAKULTATYWNE
V.4	Organizowanie zewnętrznej superwizji dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej		5 202,00 zł, Rozdział: 85508 Zadanie: 2207322 Kod działania: 000135	5 202,00 zł, Rozdział: 85508 Zadanie: 2207322 Kod działania: 000135	5 202,00 zł, Rozdział: 85508 Zadanie: 2207322 Kod działania: 000135	Rozdział: 85508 Zadanie: 2207322 Kod działania: 000135 Kwota: 20 808,00 zł Finansuje łącznie 4 działania: I.7. I.14. V.4. V.5. KOSZTY I DZIAŁANIA OBLIGATORYJNE
V.5	Organizowanie specjalistycznych szkoleń dla osób współpracujących z rodzinnymi formami pieczy zastępczej	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej		5 202,00 zł, Rozdział: 85508 Zadanie: 2207322 Kod działania: 000135	5 202,00 zł, Rozdział: 85508 Zadanie: 2207322 Kod działania: 000135	5 202,00 zł, Rozdział: 85508 Zadanie: 2207322 Kod działania: 000135	Rozdział: 85508 Zadanie: 2207322 Kod działania: 000135 Kwota: 20 808,00 zł Finansuje łącznie 4 działania: I.7. I.14. V.4. V.5. KOSZTY I DZIAŁANIA OBLIGATORYJNE
V.6	Intensyfikacja działań podejmowanych w rodzinie biologicznej doświadczonej kryzysem w celu umożliwienia powrotu dziecka do poprawnie funkcjonującej rodziny	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Organizacje pozarządowe				

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
V.7	Skuteczna współpraca z rodziną biologiczną mającą na celu nieumieszczanie dziecka w pieczy zastępczej lub jego powrót do rodziny biologicznej	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Organizacje pozarządowe				
V.8	Usprawnienie działań umożliwiających umieszczenie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną w rodzinie adopcyjnej	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Placówki opiekuńczo-wychowawcze Ośrodki adopcyjne Sądy Rodzinne				
V.9	Usprawnienie działań na rzecz umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej	Sądy Rodzinne				

LP.	DZIAŁANIE	REALIZATOR	PARTNERZY	KOSZTY 2020 R.	KOSZTY 2021 R.	KOSZTY 2022 R.	UWAGI
V. 10	Szkolenia kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej					
V. 11	Opracowanie i udostępnienie standardów pracy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej					
V. 12	Opracowanie i udostępnienie standardów funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej w Łodzi	MOPS w Łodzi/ Organizator rodzinnej pieczy zastępczej					

Tabela nr 31

ZESTAWIENIE KOSZTÓW „PROGRAMU ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W ŁODZI NA LATA 2020 - 2022”

CELE PROGRAMU	KOSZTY		KOSZTY		KOSZTY	
	2020		2021		2022	
	fakultatywne	obligatoryjne	fakultatywne	obligatoryjne	fakultatywne	obligatoryjne
Cel I - Budowanie warunków sprzyjających rozwojowi systemu pieczy zastępczej	- zł	180 404 zł	- zł	10 404 zł	- zł	10 404 zł
Cel II - Promocja rodzicielstwa zastępczego i rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej	- zł	1 000 222 zł	- zł	3 290 377 zł	- zł	6 234 862 zł
Cel III - Optymalizacja instytucjonalnych form pieczy zastępczej	1 200 000 zł	- zł	2 400 000 zł	- zł	3 600 000 zł	- zł
Cel IV - Pomoc wychowankom pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia	120 000 zł	- zł	180 000 zł	- zł	240 000 zł	- zł
Cel V - Zmiany organizacyjne i jakościowe organizatora rodzinnej pieczy zastępczej	390 000 zł	10 404 zł	1 110 000 zł	10 404 zł	1 890 000 zł	10 404 zł
ŁĄCZNY KOSZT:	1 710 000 zł	1 191 030 zł	3 690 000 zł	3 311 185 zł	5 730 000 zł	6 255 670 zł

Analiza finansowa kosztów utrzymania dzieci w łódzkiej pieczy zastępczej

Analiza finansowa kosztów utrzymania dzieci w łódzkiej pieczy zastępczej ma na celu zobrazowanie skali wydatków ponoszonych przez Miasto Łódź, by zapewnić opiekę dzieciom w instytucjonalnych i rodzinnych formach pieczy zastępczej. Wyliczenia i symulacje zaprezentowane w analizie bazują na dotychczasowych kosztach dla obu wymienionych form opieki oraz prezentują finansowe konsekwencje umieszczania dzieci pod opieką nowo powstałych rodzin zastępczych (zarówno zawodowych, jak i nie zawodowych) w porównaniu do kosztów generowanych przez placówki opiekuńczo-wychowawcze.

Koszty utrzymania dziecka w instytucjonalnej pieczy zastępczej zaczerpnięte zostały z Zarządzenia NR 824/VIII/19 Prezydenta Miasta Łodzi z dnia 27 marca 2019 roku w sprawie ustalenia średnich miesięcznych wydatków przeznaczonych na utrzymanie dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez miasto Łódź.

Tabela nr 32

Placówka opiekuńczo-wychowawcza	Miesięczne koszty
Dom Dziecka nr 1	5 907 zł
Dom Dziecka nr 2	4 496 zł
Dom Dziecka nr 3	6 214 zł
Dom Dziecka nr 4	4 349 zł
Dom Dziecka nr 5	4 741 zł
Dom Dziecka nr 6	4 610 zł
Dom Dziecka nr 7	4 689 zł
Dom Dziecka nr 9	5 517 zł
Dom Dziecka nr 10	5 163 zł

Dom Dziecka nr 11	5 054 zł
Dom Dziecka nr 12	5 459 zł
Dom Dziecka nr 13	4 973 zł
Dom Dziecka nr 14	6 301 zł
Dom Dziecka nr 15	6 655 zł
Dom Dziecka nr 16	7 320 zł
Średnie koszty w domach dziecka nr 1-16	5 429 zł
Dom Dziecka dla Małych Dzieci	7 618 zł
Pogotowie Opiekuńcze nr 1	6 229 zł
Pogotowie Opiekuńcze nr 2	5 750 zł
Dom Rodzinny Ciechocińska	3 512 zł
Dom Rodzinny Giewont	3 439 zł

Koszty utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych niespokrewnionych zostały oszacowane na podstawie wysokości różnego rodzaju świadczeń dla rodzin zastępczych mających pokryć wydatki związane z opieką nad dzieckiem oraz wynagrodzeń w przypadku rodzin zastępczych zawodowych lub rodzinnych domów dziecka.

Miesięczny średni koszt pobytu dziecka w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinnym domu dziecka został wyliczony na podstawie następujących założeń:

- średnio w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinnym domu dziecka przebywa 3 dzieci,
- na wszystkie dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych zawodowych lub rodzinnych domach dziecka przysługują miesięczne świadczenia na pokrycie kosztów jego utrzymania,

- na każde nowe dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka przysługuje jednorazowe świadczenie w momencie umieszczenia dziecka na pokrycie wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
- 12% dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych zawodowych lub rodzinnych domach dziecka posiada orzeczenie o niepełnosprawności,
- 40% rodzin zastępczych zawodowych lub rodzinnych domów dziecka otrzymuje pieniądze na utrzymanie lokalu mieszkalnego,
- 25% rodzin zastępczych zawodowych lub rodzinnych domów dziecka może korzystać z pomocy osoby wspierającej przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarczych,
- rodziny zastępcze zawodowe oraz osoby prowadzące rodzinne domy dziecka pobierają wynagrodzenia za pełnienie tej funkcji,
- świadczenia z programów rządowych „300 plus” i „500 plus” nie zostały uwzględnione, gdyż nie są finansowane z budżetu miasta.

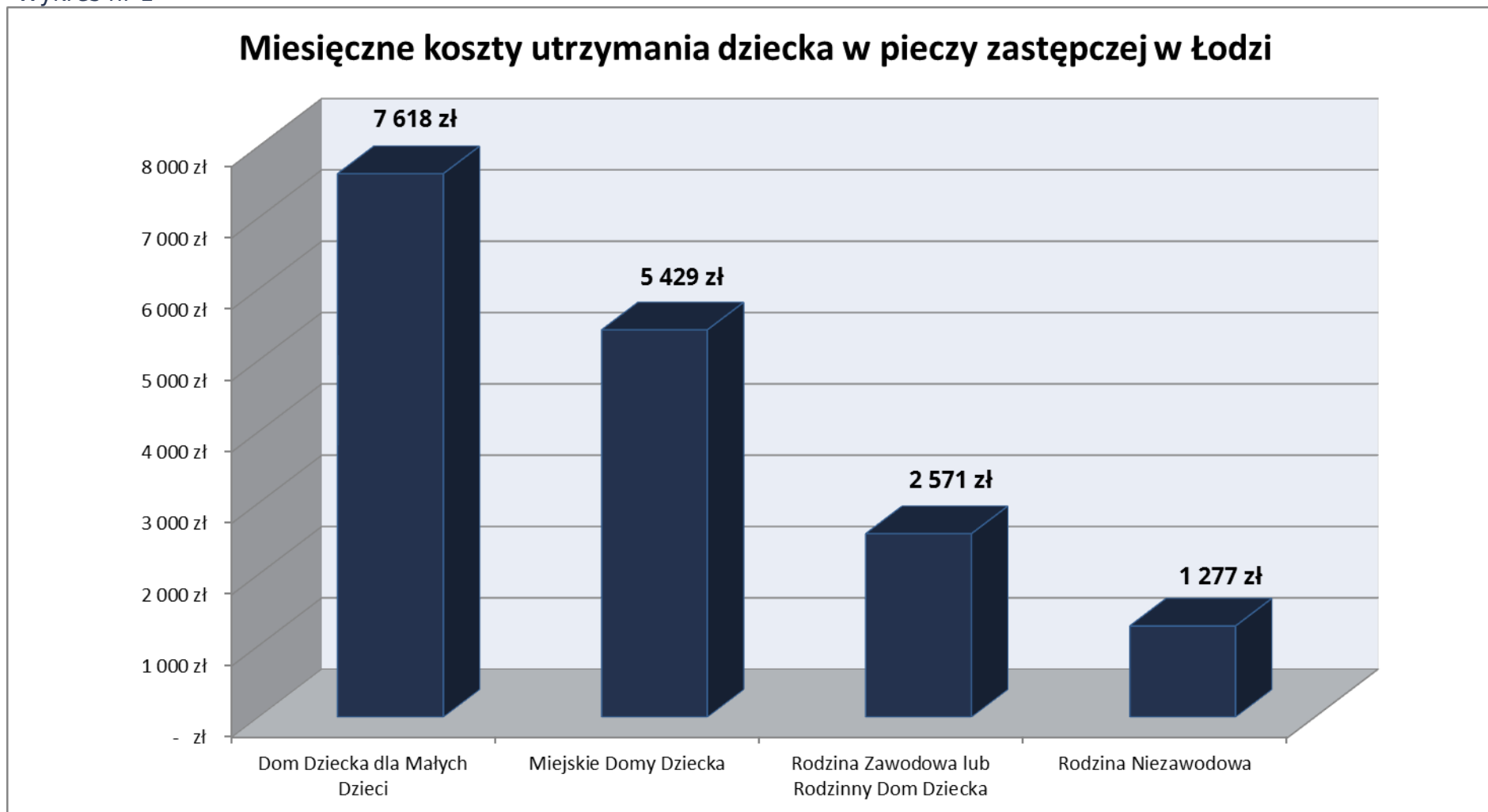
Bazując na powyższych założeniach, miesięczny koszt utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinnym domu dziecka wynosi 2571 zł.

Koszt pobytu dziecka w rodzinie zastępczej niezawodowej został wyliczony na podstawie następujących założeń:

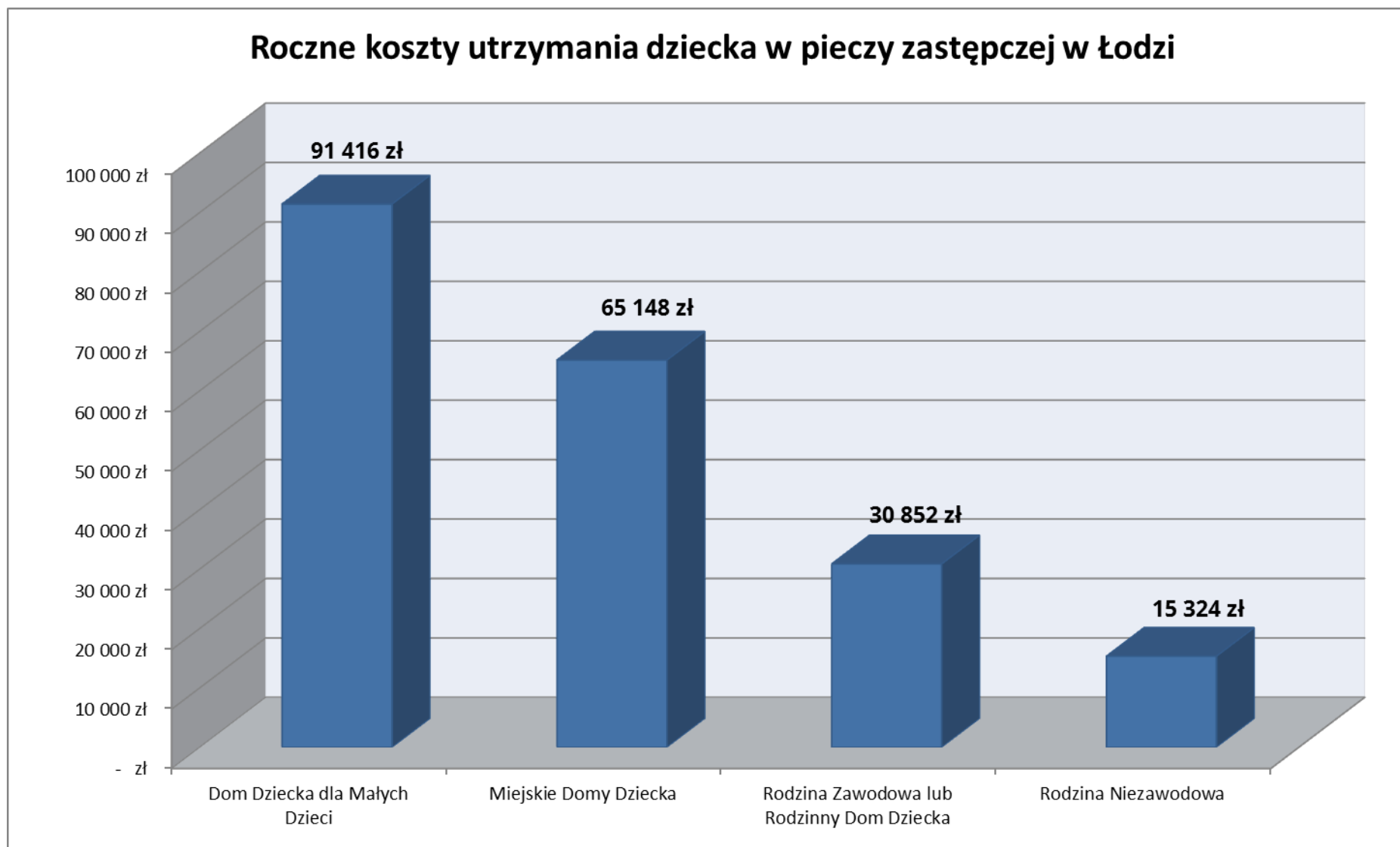
- średnio w rodzinie zastępczej niezawodowej przebywa 1,25 dzieci,
- na wszystkie dzieci umieszczone w rodzinach zastępczych niezawodowych przysługują miesięczne świadczenia na pokrycie kosztów jego utrzymania,
- na każde nowe dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej niezawodowej przysługuje jednorazowe świadczenie w momencie umieszczenia dziecka na pokrycie wydatków związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka,
- 10% dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych niezawodowych posiada orzeczenie o niepełnosprawności,
- świadczenia z programów rządowych „300 plus” i „500 plus” nie zostały uwzględnione, gdyż nie są finansowane z budżetu miasta.

Bazując na powyższych założeniach, miesięczny koszt utrzymania dziecka w rodzinie zastępczej niezawodowej wynosi 1277 zł. Biorąc pod uwagę powyższe wyliczenia, różnice w kosztach utrzymania dzieci w różnych formach pieczy zastępczej w ujęciu miesięcznym i rocznym kształtują się następująco:

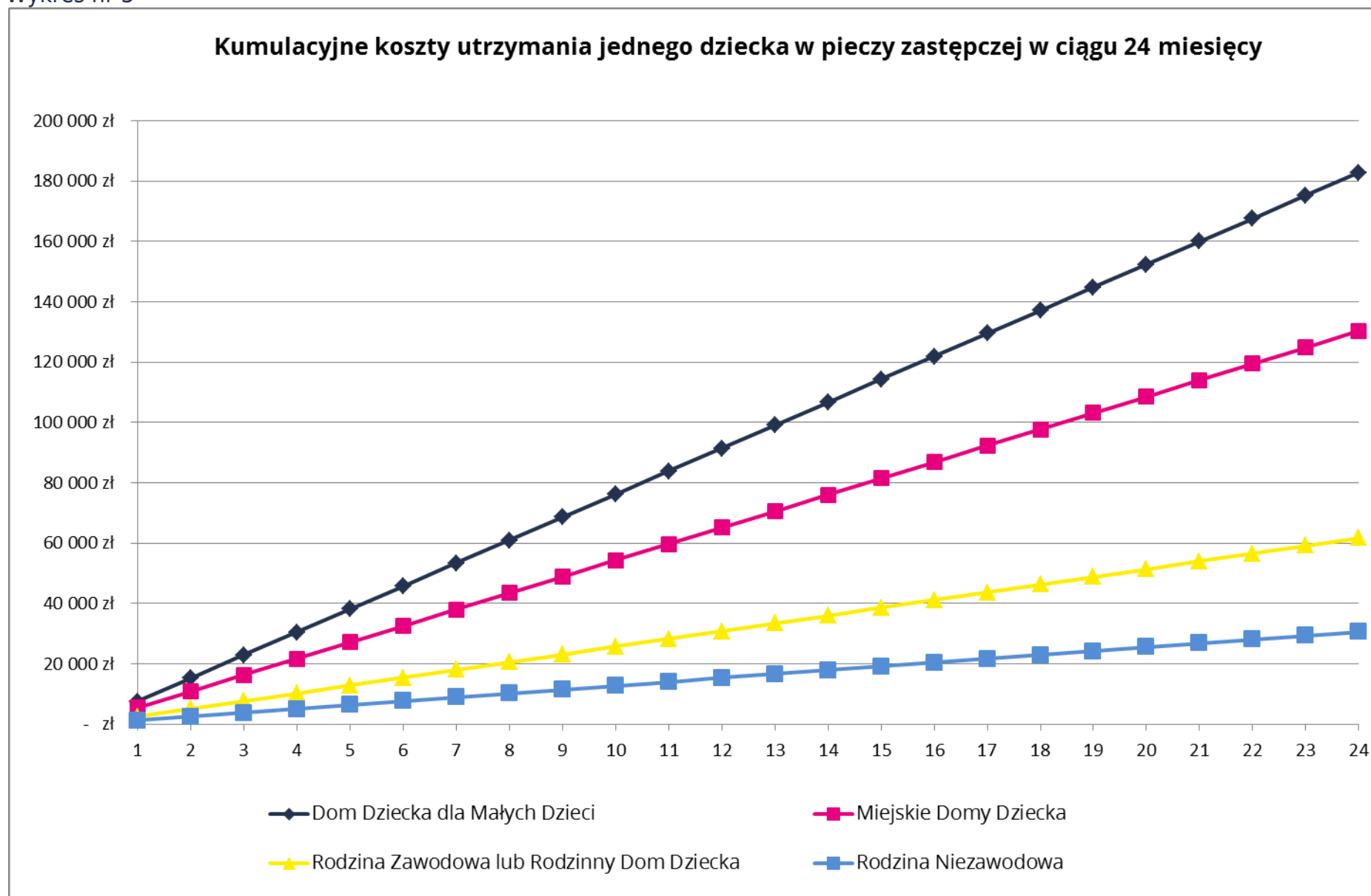
Wykres nr 1

Wykres nr 2

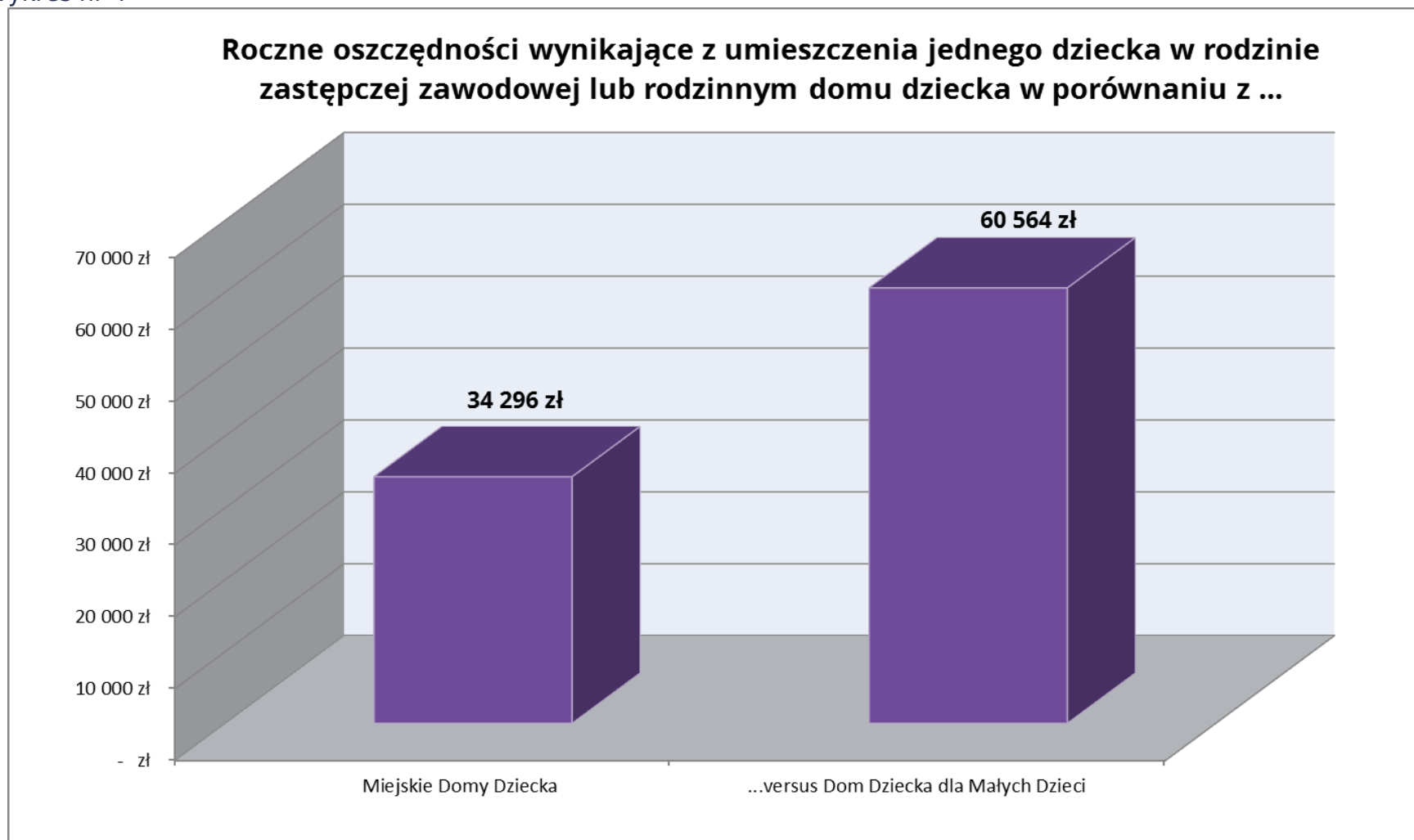

Wykres nr 3

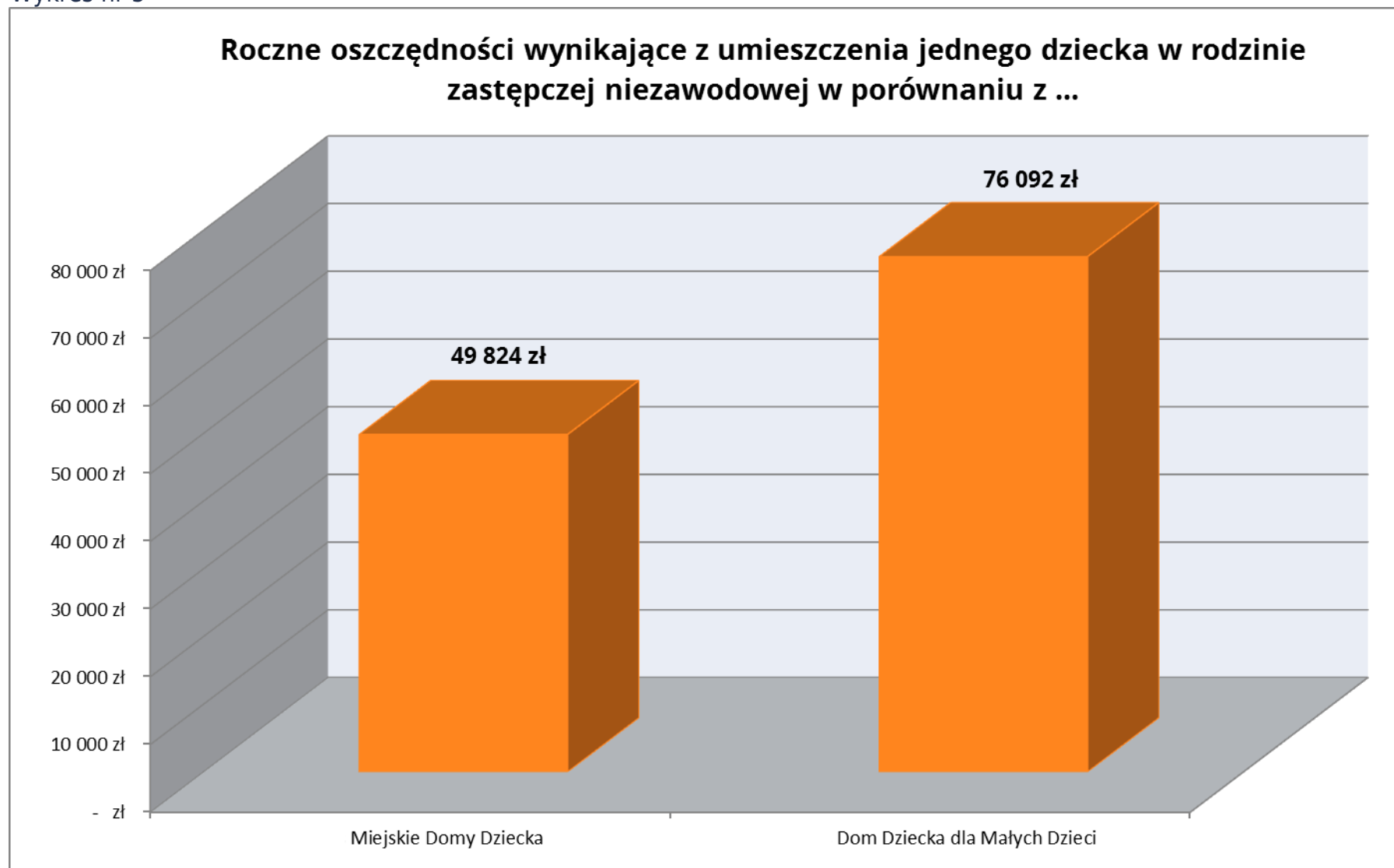

Porównując średnie roczne koszty utrzymania jednego dziecka w rodzinie zastępczej zawodowej lub rodzinnym domu dziecka oraz rodzinie zastępczej niezawodowej w stosunku do instytucjonalnych form opieki zastępczej (Domu Dziecka dla Małych Dzieci oraz Miejskich Domów Dziecka) można oszacować, jakie oszczędności generuje umieszczenie dziecka w rodzinnych formach opieki zastępczej w porównaniu z formami instytucjonalnymi.

Wykres nr 4

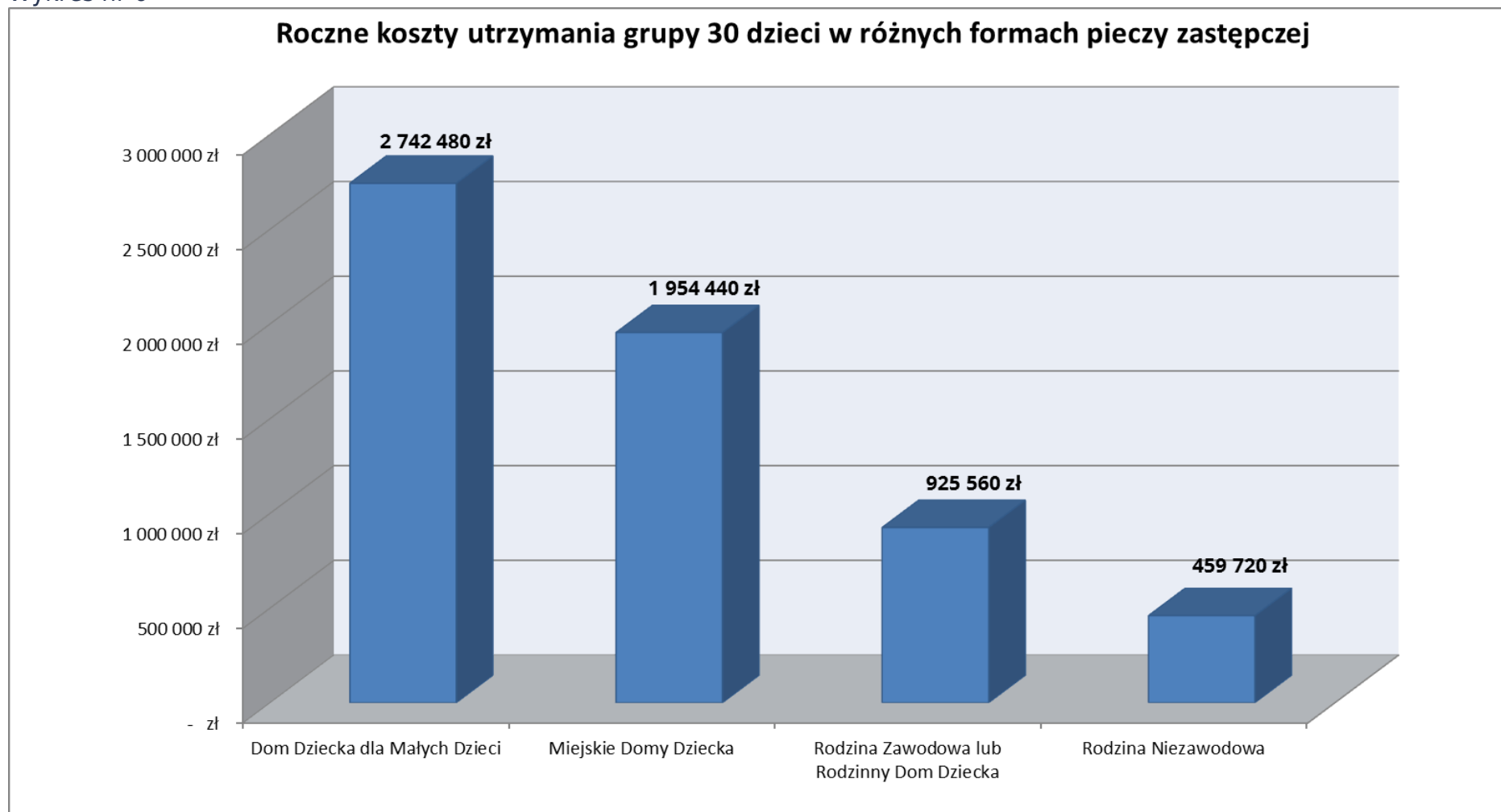

Wykres nr 5

W chwili obecnej w Łodzi funkcjonuje sporo dużych domów dziecka (do 30 dzieci w każdym). Analizując roczne koszty utrzymania właśnie grupy 30 dzieci w instytucjonalnych i rodzinnych formach pieczy zastępczej, można wywnioskować, że koszty utrzymania 30 dzieci w domach dziecka stanowią wielokrotność kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych. Koszty utrzymania 30 dzieci w Domu Dziecka dla Małych Dzieci to niemalże sześciokrotność kosztów utrzymania dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych i trzykrotność kosztów utrzymania w rodzinach zastępczych zawodowych.

Wykres nr 6

Program Rozwoju Pieczy 2020-2022 wyznacza limity nowych rodzin zastępczych niezawodowych oraz rodzin zastępczych zawodowych lub rodzinnych domów dziecka planowanych do ustanowienia przez organizatora pieczy zastępczej na poszczególne lata programu. Limity te bazują na liczbie faktycznych nowych opiekunów zastępczych, jakich udało się ustanowić w pierwszym pełnym roku prowadzenia kampanii Rodzina Jest dla Dzieci promującej rodzicielstwo zastępcze. W latach 2020-2022 miasto Łódź ma ambicje ustanowić za sprawą kampanii społecznej Rodzina Jest dla Dzieci kolejnych 60 rodzin zastępczych zawodowych lub rodzinnych domów dziecka oraz 120 rodzin zastępczych niezawodowych. Rodziny te mogą dać schronienie 330 dzieciom. Brak tego typu rodzin spowodowałby konieczność umieszczenia takiej liczby dzieci w aż 24 placówkach spełniających wymogi ustawowe (maksymalnie 14 wychowanków w domu dziecka). Łączne koszty utrzymania wspomnianych 330 dzieci w planowanych rodzinach zastępczych to 7 851 960 zł rocznie. Dla porównania roczna opieka nad taką liczbą dzieci w instytucjonalnych formach pieczy zastępczej w tym samym okresie czasu kosztuje 21 498 840 zł, a w rzeczywistości jeszcze więcej, ponieważ część dzieci (te najmłodsze) musiałaby zamieszkać w którejś z filii Domu Dziecka dla Małych Dzieci, gdzie jednostkowe koszty utrzymania dziecka są jeszcze większe. Podsumowując kalkulacje, należy stwierdzić, że umieszczenie wyżej wspomnianej liczby dzieci w rodzinach zastępczych lub rodzinnych domach dziecka, a nie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, skutkuje kwotą minimum 15 milionów złotych rocznie pozostającą w budżecie miasta.

Zaprezentowana analiza wydatków na utrzymanie dzieci w łódzkiej pieczy zastępczej jednoznacznie ilustruje, że umieszczanie dzieci w rodzinnych formach opieki zastępczej, a nie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, wygeneruje istotne oszczędności. Te z kolei można zagospodarować do finansowania nowych rodzin zastępczych, podwyższenia jakości opieki oferowanej dzieciom w łódzkiej pieczy zastępczej, zarówno instytucjonalnej, jak i rodzinnej, a także wspierania rodzin biologicznych znajdujących się w kryzysie, który może skutkować odebraniem kolejnych dzieci. Z tego też powodu każdy kandydat na rodzinę zastępczą jest ogromnym potencjałem. Jeśli w wyniku szkolenia i procesu kwalifikacji otrzyma on uprawnienia do pełnienia funkcji opiekuna zastępczego, to w budżecie miasta Łodzi zostaną zapewnione środki na sfinansowanie wysokiej jakości opieki nad skrzywdzonym dzieckiem.

Zmiany zapoczątkowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi w ramach kampanii społecznej Rodzina Jest dla Dzieci sprawiają zatem, że łódzkie dzieci w coraz większym stopniu wychowują się w optymalnym systemie pieczy zastępczej. Systemie korzystnym z punktu widzenia jakości opieki i wychowania dziecka (w rodzinie), a jednocześnie w systemie wydajniejszym pod względem finansowym.

VI. WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW

Tabela nr 33

CEL I - WSPARCIE OPIEKUNÓW ZASTĘPCZYCH I RODZIN BIOLOGICZNYCH PRZEŻYWAJĄCYCH KRYZYS					
DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
I.1. Umożliwienie dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej udziału w zajęciach sportowo-rekreacyjnych	Zajęcia sportowo-rekreacyjne dla dzieci	Osoba, która wzięła udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych	Liczba dzieci, które zgłaszały zainteresowanie zajęciami sportowo-rekreacyjnymi	Liczba dzieci, które brały udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby dzieci, które wzięły udział w zajęciach sportowo-rekreacyjnych, do liczby dzieci, które zgłosiły zainteresowanie takimi zajęciami w tym samym roku sprawozdawczym
I.2. Umożliwienie dzieciom umieszczonym w rodzinnej pieczy zastępczej udziału w zajęciach edukacyjnych oraz kulturalno-artystycznych	Zajęcia edukacyjne oraz kulturalno-artystyczne dla dzieci	Osoba, która wzięła udział w zajęciach edukacyjnych oraz kulturalno-artystycznych	Liczba dzieci, które zgłaszały zainteresowanie zajęciami edukacyjnymi oraz kulturalno-artystycznymi	Liczba dzieci, które brały udział w zajęciach edukacyjnych oraz kulturalno-artystycznych	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby dzieci, które wzięły udział w zajęciach edukacyjnych oraz kulturalno-artystycznych, do liczby dzieci, które zgłosiły zainteresowanie takimi zajęciami w danym roku sprawozdawczym

DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
I.3. Kontynuowanie działań dotyczących priorytetowego przyjmowania dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego do przedszkoli miejskich oraz zwolnienie opiekunów z pokrywania opłat stałych za świadczenia przedszkoli miejskich	Przedszkola miejskie	Osoba, która została przyjęta do przedszkola miejskiego	Liczba dzieci, które zostały zgłoszone do przedszkoli miejskich	Liczba dzieci, które zostały przyjęte do przedszkoli miejskich	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby dzieci przyjętych do przedszkoli miejskich, do liczby dzieci, które zostały zgłoszone do przedszkoli miejskich w tym samym roku sprawozdawczym
I.4. Kontynuowanie działań dotyczących priorytetowego dostępu do usług poradni psychologiczno-pedagogicznych rodzinom zastępczym, rodzinnym domom dziecka oraz placówkom opiekuńczo-wychowawczym typu rodzinnego	Poradnie psychologiczno-pedagogiczne	Osoba, która została przyjęta do poradni	Liczba dzieci, które zgłoszone zostały do poradni psychologiczno-pedagogicznych	Liczba dzieci, którym udzielono pomocy w poradniach psychologiczno-pedagogicznych	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby dzieci, którym udzielono pomocy w poradni, do liczby dzieci, które zostały zgłoszone w celu udzielenia pomocy w poradni w tym samym roku sprawozdawczym

DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
I.5. Zapewnienie dostępu do bezpłatnych, bezzwłocznych wizyt lekarskich dla dzieci z rodzinnej pieczy zastępczej w przypadku konieczności długiego oczekiwania na wizytę w ramach publicznej służby zdrowia	Wizyty lekarskie	Osoba, która skorzystała z darmowej bezzwłocznej wizyty lekarskiej	Liczba dzieci, w stosunku do których zgłoszono potrzebę skorzystania z bezzwłocznej wizyty lekarskiej	Liczba dzieci, które skorzystały z bezzwłocznej wizyty lekarskiej	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby dzieci, które skorzystały z bezzwłocznej wizyty lekarskiej, do liczby dzieci, przy których zgłoszono potrzebę skorzystania z takiej wizyty w danym roku sprawozdawczym
I.6. Wzmocnienie systemu pieczy zastępczej usługami wolontariatu	Wsparcie wolontariuszy dla rodzin zastępczych lub biologicznych	Rodzina objęta wsparciem wolontariuszy	Liczba rodzin zgłaszających potrzebę objęcia pomocą wolontariusza	Liczba rodzin korzystających z pomocy wolontariusza	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby rodzin korzystających z pomocy wolontariuszy do liczby rodzin, które zgłaszają taką potrzebę w tym samym roku sprawozdawczym
I.7. Organizowanie szkoleń podwyższających umiejętności i kompetencje osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców biologicznych	Szkolenia dla osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców biologicznych	Osoba, która zakończyła udział w szkoleniu	Liczba osób, które zadeklarowały chęć udziału w szkoleniach	Liczba osób, które ukończyły szkolenie	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby osób, które ukończyły szkolenie, do liczby osób, które zadeklarowały chęć udziału w szkoleniu w danym roku sprawozdawczym
I.8. Organizowanie zjazdów osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą (minimum 300 osób) integrujących środowisko rodzinnej pieczy zastępczej	Zjazdy opiekunów rodzinnej pieczy zastępczej	Zjazd opiekunów rodzinnej pieczy zastępczej (minimum 300 osób)	Cel: 2020 - 1 zjazd 2021 - 1 zjazd 2022 - 1 zjazd	Liczba zorganizowanych zjazdów	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby zorganizowanych zjazdów do celu na dany rok sprawozdawczy

DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
I.9. Udzielanie rzeczowej pomocy materialnej rodzinom zastępczym i biologicznym (wyprawki szkolne, AGD, meble, ubrania, książki, zabawki)	Rzeczowa pomoc materialna	Rodzina zastępcza, której udzielono pomocy materialnej	Liczba rodzin, które zgłosiły się o rzeczową pomoc materialną	Liczba rodzin, które otrzymały rzeczową pomoc materialną	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby rodzin, które otrzymały wsparcie w postaci rzeczowej pomocy materialnej do liczby rodzin, które o taką pomoc wnioskowały
I.10. Organizacja prezentów świątecznych dla dzieci z pieczy zastępczej	Prezenty świąteczne	Dziecko, które zostało zgłoszone przez opiekuna do akcji świątecznych prezentów	Liczba dzieci, które zostały zgłoszone przez opiekuna do akcji świątecznych prezentów	Liczba dzieci, które dostały prezent w ramach akcji świątecznej	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby dzieci, które dostały prezent w stosunku do liczby dzieci, które zostały zgłoszone przez opiekuna do akcji świątecznych prezentów
I.11. Organizacja grup wsparcia i spotkań towarzyskich dla opiekunów rodzinnej pieczy zastępczej	Grupy wsparcia i spotkania towarzyskie	Osoba uczestnicząca w grupach wsparcia lub spotkaniach towarzyskich	Liczba osób zgłaszających chęć uczestnictwa w grupach wsparcia lub spotkaniach towarzyskich	Liczba osób uczestniczących w grupach wsparcia lub spotkaniach towarzyskich	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby osób uczestniczących w grupach wsparcia lub spotkaniach towarzyskich do liczby osób zgłaszających chęć uczestnictwa
I.12. Stworzenie Biblioteki Rodzin Zastępczych zawierającej m.in. książki i multimedia z zakresu opieki i wychowania dzieci	Biblioteka Rodzin Zastępczych	Biblioteka – zbiór książek i multimediów, z których będą mogli korzystać rodziny zastępcze	Cel: 2020 – 1 biblioteka	Liczba utworzonych bibliotek	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby utworzonych bibliotek do celu na dany rok sprawozdawczy

DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
I.13. Zorganizowanie systemu specjalistycznej pomocy psychologicznej, również poza standardowym czasem pracy, prowadzącym rodzinne formy pieczy zastępczej oraz placówkom opiekuńczo-wychowawczym typu rodzinnego	Pomoc psychologiczna dla dzieci	Osoby, które skorzystały z pomocy psychologicznej	Liczba dzieci zgłoszonych do korzystania z pomocy psychologicznej	Liczba dzieci, które korzystały z pomocy psychologicznej	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby dzieci, które korzystały z pomocy psychologicznej, do liczby dzieci zgłoszonych do korzystania z takiej pomocy w danym roku sprawozdawczym
I.14. Organizowanie zewnętrznej superwizji dla osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą	Superwizje dla osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą	Osoba, która uczestniczyła w zewnętrznej superwizji	Liczba osób, które zadeklarowały chęć udziału w zewnętrznej superwizji	Liczba osób, które ukończyły zewnętrzną superwizję	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby osób, które ukończyły zewnętrzną superwizję, do osób, które zadeklarowały chęć udziału w superwizji w tym samym roku sprawozdawczym
I.15. Umożliwienie korzystania z bezpłatnych przejazdów komunikacją zbiorową na terenie Miasta Łodzi rodzinnym formom pieczy zastępczej, w których wychowuje się czworo i więcej dzieci	Bezpłatne przejazdy liniami MPK Łódź	Osoba, której wydano kartę imienną upoważniającą do bezpłatnych przejazdów	Liczba osób, które wystąpiły z wnioskiem o przyznanie kart upoważniających do bezpłatnych przejazdów	Liczba osób, którym przyznano karty upoważniające do bezpłatnych przejazdów	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby osób, które otrzymały kartę upoważniającą do bezpłatnych przejazdów liniami MPK Łódź, do liczby osób, które wystąpiły z wnioskiem o przyznanie takiej karty w tym samym roku sprawozdawczym

DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
I.16. Udostępnianie osobom rekomendowanym przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Łodzi na rodziny zastępcze zawodowe, rodziny zastępcze niezawodowe oraz rodzinne domy dziecka, na czas sprawowania opieki, wyremontowanych lokali mieszkalnych z zasobów miasta, o powierzchni odpowiadającej liczbie przyjmowanych dzieci	Lokale miejskie dla rodzin zastępczych na czas sprawowania opieki nad dziećmi z pieczy zastępczej	Osoba, której udostępniono lokal mieszkalny z zasobów miasta	Liczba osób, które zostały rekomendowane przez MOPS Łódź w danym roku sprawozdawczym do udostępnienia lokalu	Liczba osób rekomendowanych przez MOPS Łódź, którym udostępniono lokal mieszkalny na czas sprawowania opieki nad dziećmi z pieczy zastępczej	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby osób, którym udostępniono lokal mieszkalny z zasobów miasta, do liczby osób rekomendowanych przez MOPS Łódź do udostępnienia takiego mieszkania w tym samym roku sprawozdawczym

CEL II - PROMOCJA RODZICIELSTWA ZASTĘPCZEGO I ROZWÓJ RODZINNYCH FORM OPIEKI ZASTĘPCZEJ

DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
II.1. Ustalenie limitu nowych rodzin zastępczych zawodowych lub rodzinnych domów dziecka	Nowe rodziny zastępcze zawodowe lub rodzinne domy dziecka	Nowa rodzina zastępcza zawodowa lub rodzinny dom dziecka, która ukończyła szkolenie i uzyskała kwalifikacje lub przyjęła pod opiekę dziecko	Cel: 2020 - 15 rodzin zastępczych 2021 - 20 rodzin zastępczych 2022 - 25 rodzin zastępczych	Liczba nowych rodzin zastępczych zawodowych lub rodzinnych domów dziecka, które ukończyły szkolenie i uzyskały kwalifikacje lub przyjęły dziecko pod opiekę	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby nowych rodzin zastępczych zawodowych lub rodzinnych domów dziecka, które ukończyły szkolenie i uzyskały kwalifikacje lub przyjęły dziecko pod opiekę, do celu na dany rok sprawozdawczy
II.2. Ustalenie limitu nowych rodzin zastępczych niezawodowych	Nowe rodziny zastępcze niezawodowe	Nowa rodzina zastępcza niezawodowa, która ukończyła szkolenie i uzyskała kwalifikacje lub przyjęła pod opiekę dziecko	Cel: 2020 - 30 rodzin zastępczych 2021 - 40 rodzin zastępczych 2022 - 50 rodzin zastępczych	Liczba nowych rodzin zastępczych niezawodowych, które ukończyły szkolenie i uzyskały kwalifikacje lub przyjęły dziecko pod opiekę	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby nowych rodzin zastępczych niezawodowych, które ukończyły szkolenie i uzyskały kwalifikacje lub przyjęły dziecko pod opiekę, do celu na dany rok sprawozdawczy

DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
II.3. Dystrybucja plakatów promujących rodzicielstwo zastępcze	Plakaty promocyjne	Plakat	Cel: 2020 - 300 2021 - 300 2022 - 300	Liczba rozdystrybuowanych plakatów	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby rozdystrybuowanych plakatów do celu na dany rok sprawozdawczy
II.4. Dystrybucja ulotek promujących rodzicielstwo zastępcze	Ulotki promocyjne	Ulotka	Cel: 2020 - 125 000 2021 - 125 000 2022 - 125 000	Liczba rozdystrybuowanych ulotek	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby rozdystrybuowanych ulotek do celu na dany rok sprawozdawczy
II.5. Wystąpienia publiczne i spotkania poza urzędem w celu promocji rodzicielstwa zastępczego	Wystąpienia i spotkania	Wystąpienie lub spotkanie	Cel: 2020 - 150 2021 - 150 2022 - 150	Liczba wystąpień lub spotkań promujących rodzicielstwo zastępcze	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby wystąpień publicznych lub spotkań promujących rodzicielstwo zastępcze do celu na dany rok sprawozdawczy

DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
II.6. Organizowanie szkoleń w zakresie promocji rodzicielstwa zastępczego dla wolontariuszy, stażystów, praktykantów i pracowników MOPS Łódź	Szkolenia z zakresu promocji rodzicielstwa zastępczego	Osoba przeszkolona	Cel: 2020 – 10 osób 2021 – 15 osób 2022 – 15 osób	Liczba przeszkolonych osób	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby osób przeszkolonych do celu na dany rok sprawozdawczy
II.7. Prowadzenie profilu kampanii społecznej Rodzina Jest dla Dzieci na Facebooku – zasięg postów	Facebook - zasięg	Zasięg postów w skali roku	Cel: 2020 – 200 000 2021 – 200 000 2022 – 200 000	Zasięg postów, czyli liczba wyświetlonych postów kampanii społecznej Rodzina Jest dla Dzieci	Wskaźnik określa procentowo stosunek zasięgu postów opublikowanych w ciągu roku do celu na dany rok sprawozdawczy
II.8. Prowadzenie profilu kampanii społecznej Rodzina Jest dla Dzieci na Facebooku – polubienia	Facebook - polubienia	Polubienia profilu kampanii na facebooku	Cel: 2020 – 8 000 2021 – 10 000 2022 – 12 000	Liczba polubień profilu kampanii na Facebooku	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby polubień profilu kampanii społecznej Rodzina Jest dla Dzieci na koniec roku na Facebooku do celu na dany rok sprawozdawczy

DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
II.9. Wyświetlanie spotu promującego rodzicielstwo zastępcze na portalu You Tube	Spot - You Tube	Wyświetlenie spotu	Cel: 2020 - 20 000 2021 - 20 000 2022 - 20 000	Liczba wyświetleń spotu promującego rodzicielstwo zastępcze na portalu You Tube	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby wyświetlenia spotu promującego rodzicielstwo zastępcze na portalu You Tube do celu na dany rok sprawozdawczy
II.10. Prowadzenie i zarządzanie stroną internetową kampanii społecznej www.rodzinajestdla dzieci.pl	Strona internetowa	Odwiedziny strony internetowej	Cel: 2020 - 10 000 2021 - 10 000 2022 - 10 000	Liczba odwiedzin na stronie internetowej	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby wejść na stronę kampanii społecznej do celu na dany rok sprawozdawczy
II.11 Generowanie zainteresowania mediów kampanią społeczną „Rodzina Jest dla Dzieci”	Media	Materiał medialny w radiu, telewizji, prasie, internecie	Cel: 2020 - 40 2021 - 40 2022 - 40	Liczba materiałów medialnych w radiu, telewizji, prasie, internecie	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby materiałów medialnych w radiu, telewizji, prasie i internecie do celu na dany rok sprawozdawczy

DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
II.12. Pozyskiwanie wsparcia osób znanych i szanowanych dla kampanii społecznej „Rodzina Jest dla Dzieci”	Wsparcie wizerunkowe dla kampanii społecznej	Znana i szanowana osoba wspierająca kampanię społeczną	Cel: 2020 – 10 2021 – 10 2022 – 10	Liczba znanych i szanowanych osób wspierających kampanię społeczną	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby osób, które wsparły publicznie kampanię społeczną do celu na dany rok sprawozdawczy
II.13. Zainicjowanie kampanii społecznej „Rodzina Jest dla Dzieci” na Instagramie	Instagram	Zapoczątkowanie obecności kampanii w nowym kanale komunikacji. Kontynuacja w kolejnych latach.	Cel: 2020 – start 2021 – kontynuowanie 2022 – kontynuowanie	Zapoczątkowanie obecności kampanii społecznej na Instagramie lub kontynuacja działań w kolejnych latach.	Wskaźnik określa określenie (TAK lub NIE) dotyczące realizacji określonych celów na poszczególne lata
II.14. Wsparcie organizacyjne i zwiększanie skali akcji promującej rodzicielstwo zastępcze i wspierającej opiekunów zastępczych - „Aniołkowe Granie”	Akcja „Aniołkowe Granie”	Finał akcji	Cel: 2020 – 1 2021 – 1 2022 – 1	Liczba zorganizowanych finałów akcji „Aniołkowe Granie”	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby zorganizowanych finałów akcji do celu na dany rok sprawozdawczy

Tabela nr 35

CEL III: OPTIMALIZACJA INSTYTUCJONALNYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ.					
DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
III.1. Utworzenie 9 placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego	Nowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego	Utworzona placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego	Cel: 2020 – 3 placówki 2021 – 3 placówki 2022 – 3 placówki	Liczba nowych placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby nowo utworzonych placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego do celu na dany rok sprawozdawczy
III.2. Dostosowanie instytucjonalnego systemu pieczy zastępczej do obowiązujących przepisów prawa (art. 95 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej)	Placówki opiekuńczo-wychowawcze spełniające standardy ustawy	Placówka opiekuńczo-wychowawcza spełniająca standardy	Cel: 2020 – 10 placówek	Liczba placówek opiekuńczo-wychowawczych, które spełniły standardy ustawy w danym roku	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby placówek opiekuńczo – wychowawczych, które spełniły standardy ustawy do celu na dany rok sprawozdawczy

Tabela nr 36

CEL IV - POMOC WYCHOWANKOM PIECZY ZASTĘPCZEJ W PROCESIE USAMODZIELNIANIA					
DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
IV.1. Prowadzenie warsztatów dla młodzieży, która będzie wchodzić na rynek pracy, dotyczących rynku pracy, ofert i form zatrudnienia, możliwości podnoszenia kwalifikacji zawodowych i zdobywania doświadczenia zawodowego	Warsztaty dla usamodzielniających się	Osoba, która ukończyła warsztat potwierdzony zaświadczeniem	Liczba osób zgłaszających potrzebę uczestniczenia w warsztatach	Liczba osób uczestniczących w warsztatach	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby osób uczestniczących w warsztatach do liczby osób zgłaszających potrzebę uczestniczenia w warsztatach w tym samym roku sprawozdawczym
IV.2. Zatrudnienie 4 osób w celu m.in. aktywizowania wychowanków do kontynuowania nauki i podjęcia aktywności zawodowej, prowadzenie treningu zarządzania finansami oraz pomocy w tworzeniu samodzielnego gospodarstwa domowego	Etaty w zespole do spraw usamodzielnienia	Etat	Cel 2020 – 2 etaty 2021 – 3 etaty 2022 – 4 etaty	Liczba etatów pracowników w zespole do spraw usamodzielnienia na koniec roku sprawozdawczego.	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby etatów pracowników zatrudnionych w zespole do spraw usamodzielnienia do celu na dany rok sprawozdawczy

DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
IV.3. Przygotowanie i realizacja programów edukacyjnych i profilaktycznych dla wychowanków	Programy profilaktyczno-edukacyjne	Osoba, która zakończyła swój udział w programie edukacyjnym lub profilaktycznym	Liczba osób zgłaszających potrzebę uczestniczenia w programach edukacyjnych lub profilaktycznych	Liczba osób, które uczestniczyły w programach edukacyjnych lub profilaktycznych	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby osób uczestniczących w programach edukacyjnych lub profilaktycznych do liczby osób, które zgłosiły potrzebę udziału w tego typu programach w danym roku sprawozdawczym
IV.4. Umożliwienie zamieszkania na czas określony w formach przejściowych - organizowanie mieszkań chronionych dla osób opuszczających pieczę zastępczą	Zakwaterowanie w mieszkaniu chronionym	Osoba, która zamieszkała w mieszkaniu chronionym	Liczba osób, które złożyły wniosek o umieszczenie w mieszkaniu chronionym	Liczba osób, które zostały przyjęte do mieszkania chronionego	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby osób, które zamieszkały w mieszkaniu chronionym do liczby osób, które złożyły wniosek o umieszczenie w mieszkaniu chronionym w tym samym roku sprawozdawczym
IV.5. Przydzielanie lokalu mieszkalnego z zasobów gminy dla osób opuszczających pieczę zastępczą	Lokale mieszkalne dla osób opuszczających pieczę zastępczą	Osoba, która zamieszkała w lokalu z zasobów gminy	Liczba osób, które złożyły wniosek o przydział lokalu z zasobów gminy	Liczba osób, którym przyznano lokal z zasobów gminy	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby osób, którym przyznano lokal z zasobów gminy do liczby osób, które złożyły wniosek o przyznanie takiego lokalu w tym samym roku sprawozdawczym

Tabela nr 37

CEL V - ZMIANY ORGANIZACYJNE I JAKOŚCIOWE ORGANIZATORA RODZINNEJ PIELCZY ZASTĘPCZEJ					
DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
V.1. Zwiększenie liczby etatów koordynatorów o 12 w celu poprawy jakości udzielanego wsparcia rodzinnym formom pieczy zastępczej	Etaty koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Etat	Cel: 2020 – 35 etatów 2021 – 40 etatów 2022 – 45 etatów	Liczba pełnych etatów wszystkich koordynatorów na koniec roku sprawozdawczego	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby pełnych etatów koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej zatrudnionych przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do celu na dany rok sprawozdawczy
V.2. Zwiększenie liczby etatów dla specjalistów o: 3 psychologów lub pedagogów, 3 terapeutów, 1 socjoterapeutę, 3 logopedów, 1 seksuologa dziecięcego, w celu m.in. prowadzenia indywidualnych terapii, grup wsparcia oraz zapewnienia pomocy wszystkim rodzinom zastępczym i biologicznym, które zgłaszają problem	Etaty specjalistów rodzinnej pieczy zastępczej	Etat	Cel: 2020 – 10 etatów 2021 – 14 etatów 2022 – 18 etatów	Liczba pełnych etatów wszystkich specjalistów na koniec roku sprawozdawczego	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby pełnych etatów wszystkich specjalistów zatrudnionych przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do celu na dany rok sprawozdawczy

DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
V.3. Zwiększenie liczby etatów dla asystentów rodziny o 8, w celu poprawy jakości udzielanego wsparcia rodzinom biologicznym	Etaty asystentów rodziny	Etat	Cel 2020 - 33 etaty 2021 - 36 etatów 2022 - 39 etatów	Liczba pełnych etatów asystentów rodziny na koniec roku sprawozdawczego	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby etatów asystentów rodziny zatrudnionych przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej do celu na dany rok sprawozdawczy
V.4. Organizowanie zewnętrznej superwizji dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Superwizje koordynatorów pieczy	Osoba, która odbyła zewnętrzną superwizję	Liczba osób, które zadeklarowały chęć udziału w zewnętrznej superwizji	Liczba osób, które ukończyły zewnętrzną superwizję	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby osób, które odbyły superwizję do liczby osób, które zadeklarowały chęć udziału w superwizji w danym roku sprawozdawczym
V.5. Organizowanie specjalistycznych szkoleń dla osób współpracujących z rodzinnymi formami pieczy zastępczej	Szkolenia dla osób współpracujących z rodzinnymi formami pieczy zastępczej	Osoba, która zakończyła udział w szkoleniu	Liczba osób, które zadeklarowały chęć uczestnictwa w specjalistycznych szkoleniach	Liczba osób, które ukończyły specjalistyczne szkolenia	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby osób, które ukończyły szkolenie do liczby osób, które zadeklarowały chęć uczestnictwa w takim szkoleniu w tym samym roku sprawozdawczym

DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
V.6. Intensyfikacja działań podejmowanych w rodzinie biologicznej doświadczonej kryzysem w celu umożliwienia powrotu dziecka do właściwie funkcjonującej rodziny	Powroty dzieci z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej	Powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej	Liczba dzieci z pieczy zastępczej co do których trwają starania asystenta rodziny o powrót dziecka do rodziny biologicznej (minimum trzy miesiące ciągłej pracy z rodziną)	Liczba dzieci, które wróciły do rodziny biologicznej poprzez starania asystenta rodziny (minimum trzy miesiące ciągłej pracy z rodziną)	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby dzieci, które wróciły do rodzin biologicznych do liczby dzieci co do których trwają starania asystenta rodziny o powrót dziecka (minimum trzy miesiące ciągłej pracy z rodziną) w danym roku sprawozdawczym
V.7. Skuteczna współpraca z rodziną biologiczną mająca na celu nieumieszczania dziecka w pieczy zastępczej lub jego powrót do rodziny biologicznej	Współpraca z rodziną biologiczną zakończona sukcesem	Rodzina, która z sukcesem zakończyła współpracę z asystentem rodziny	Liczba rodzin z którymi asystenci rodziny zakończyli współpracę na rzecz powrotu dziecka lub nieumieszczania go w pieczy zastępczej (minimum 3 miesiące ciągłej pracy z rodziną)	Liczba rodzin, które z sukcesem zakończyły współpracę z asystentem rodziny (minimum trzy miesiące ciągłej pracy z rodziną)	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby rodzin, które z sukcesem zakończyły współpracę z asystentem rodziny do liczby wszystkich rodzin z którymi zakończona została współpraca na rzecz powrotu dziecka lub nieumieszczania go w pieczy zastępczej w danym roku sprawozdawczym
V.8. Usprawnienie działań umożliwiających umieszczenie dzieci z uregulowaną sytuacją prawną w rodzinie adopcyjnej	Zgłoszenia do ośrodków adopcyjnych	Osoba zgłoszona do ośrodka adopcyjnego	Liczba dzieci z uregulowaną sytuacją prawną	Liczba dzieci zgłoszonych do ośrodków adopcyjnych	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby dzieci zgłoszonych do ośrodków adopcyjnych do liczby dzieci z uregulowaną sytuacją prawną w tym samym roku sprawozdawczym

DZIAŁANIA	NAZWA WSKAŹNIKA	JEDNOSTKA	WARTOŚĆ BAZOWA	WARTOŚĆ ZREALIZOWANA	OPIS WSKAŹNIKA
V.9. Usprawnienie działań na rzecz umieszczenia dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej	Umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej	Osoba umieszczona w rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci zgłoszonych do umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej	Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej do liczby dzieci zgłoszonych do umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej w tym samym roku sprawozdawczym
V.10. Szkolenia kandydatów zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	Szkolenia dla kandydatów na rodzinę zastępczą	Osoba, która ukończyła szkolenie potwierdzone zaświadczeniem	Liczba osób, które mogły i chciały uczestniczyć w szkoleniu po przejściu wcześniejszych etapów procesu kwalifikacji	Liczba osób, które ukończyły szkolenie w terminie (czas trwania szkolenia + trzy miesiące oczekiwania na uruchomienie szkolenia)	Wskaźnik określa procentowo stosunek liczby osób, które ukończyły w terminie szkolenie dla kandydatów na różne formy pieczy zastępczej do liczby osób, które ukończyły szkolenie w tym samym roku sprawozdawczym
V.11. Opracowanie i udostępnienie standardów pracy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	Dokument zawierający opracowane standardy	Dokument zawierający opracowane standardy	Cel: 2020 - 1 dokument	Liczba opracowanych i udostępnionych dokumentów zawierających opracowane standardy pracy koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej	Wskaźnik określa określenie (TAK lub NIE) dotyczące realizacji określonych celów na poszczególne lata
V.12. Opracowanie i udostępnienie standardów funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej w Łodzi	Dokument zawierający opracowane standardy	Dokument zawierający opracowane standardy	Cel: 2020 - 1 dokument	Liczba opracowanych i udostępnionych dokumentów zawierających opracowane standardy funkcjonowania rodzinnej pieczy zastępczej w Łodzi	Wskaźnik określa określenie (TAK lub NIE) dotyczące realizacji określonych celów na poszczególne lata